

Kide

Lapin
yliopiston
yhteisölehti
5 • 2005

Leikkiä ikä kaikki!

8 **Pirkko Hyvönen ja Marjaana Juujärvi,**
Keholla ja riemulla – uudenlainen oppimisympäristö

14 **Sari Väyrynen,** Leikkisä kampus?

26 **Eveliina Olsson,** Desert Planet naurattaa muttei ole naurettava.
Jari Mikkola kiertää bändinsä kanssa ympäri Eurooppaa.

12 **Marjaana Juujärvi ja Pirkko Hyvönen,** "Minäki, minäki teen metsän!"
– lasten toiveita leikkiympäristöksi

17 **Heli Ruokamo,** Sitä opetetaan – mitä tutkitaan

20 **Esko Riepula,** Kaikella on aikansa!

22 **Antti Määttä,** Yliopistokoulutus murroksessa – suuntana sivistys
vai rahastus?

23 **Jacob Söderman,** Tiedefoorumi pohtimaan yliopistojen tulevaisuutta

24 Kari Huhtamon Taidesäätien kokoelma esille Lapin yliopistoon

25 Alueellista yliopistotoimintaa vuodesta 1985

29 **Sari Väyrynen,** Tieteenalat yhdessä globalisaation kimppuun

30 **Olli Tiuraniemi,** Pomminvarmasta MikroMikosta
langattomaan kampukseseen

4 **Pohjoisen puolesta**

7 **Pääkirjoitus,** Raimo Rajala ja Heli Ruokamo

18 **Kolumni,** Kati Karvonen

19 **Siula,** Tony Manninen

32 **Väitökset**

33 **Julkaisut**

34 **Alumnin uraikkuna,** Ilkka Laasonen

35 **Opin polulla,** Mikko Kellokumpu

36 **Lyhyesti**

42 **Hiutaleita,** Aini Linjakumpu

Syyskuu/2005

Tässä Kide-lehdessä käsitellään kasvatustieteiden tiedekunnassa meneillään olevia tutkimusprojekteja, joita ovat Let's Play, MOMENTS ja MobIT. Projektit liittyvät Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan mediapedagogiikkakeskuksen toimintoihin. Let's Play tullaan näkemään pian myös televisiossa Yleisradion Tutkitussa jutussa ja YLE Foorumissa.

Kannen kuva: Arto Liiti

Kaikella on aikansa, otsikoi rehtori Esko Riepula viimeisen lukuvuoden avajaispuheensa, jonka hän piti Lapin yliopiston rehtorina. Samalla tuli kuluneeksi 26 vuotta siitä, kun hän piti ensimmäisen avajaispuheensa yliopistoa edeltäneen Lapin korkeakoulun vihkiäisjuhlassa. Puheeseensa hän oli koonnut rehtorikauteensa liittyneitä tiede- ja korkeakoulupolitiikan sekä suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen liittyneitä ajankohtaisilmiöitä, joilla on merkitystä edelleen.

Esko Riepula, s. 20–22

“

Rehellisesti sanottuna yhteiskunnassamme on jo ehkä liikaakin lukeneita mutta ei osaavia ihmisiä. Meidän pitääkin kriittisesti pohtia opetuksen ja opiskelun ydinasioita: mitä ja miten opiskelijat opiskelevat, miten heitä opetetaan ja arvioidaan ja miten he oppivat.

Miika Lehtonen

TOIMITUS

Päätoimittaja

Olli Tiuraniemi
puh. (016) 341 2230, gsm. 0400 695 418
fax. (016) 341 2207,
e-mail: Olli.Tiuraniemi@ulapland.fi

Tiedottaja

Sari Väyrynen
puh. (016) 341 2217, gsm. 040 571 1960
fax. (016) 341 2207,
e-mail: Sari.Vayrynen@ulapland.fi

Ulkoasu ja taitto

Niina Huuskonen
puh (016) 341 3247, gsm 040 740 2237
fax. (016) 341 2207,
e-mail: Niina.Huuskonen@ulapland.fi

Valokuvat

Arto Liiti

Avustaja

Eveliina Olsson

JULKAISIJA

Lapin yliopisto/Viestintä
PL 122, 96101 ROVANIEMI
tiedotus@ulapland.fi

ILMOITUKSET

Ilmoitusvaraukset, tilaukset ja osoitteenmuutokset

Leila Tauriainen,
puh. (016) 341 2250,
fax. (016) 341 2207,
e-mail: tiedotus@ulapland.fi

Ilmoituskoot

Takakansi
170 x 200 mm
Sisäsivut
Kokosivu 170 x 220 mm
Puolisivua, vaaka 170 x 110 mm
Puolisivua, pysty 85 x 220 mm

Seuraava Lapin yliopiston Kide ilmestyy marraskuussa 2005.

Painos: 3700 kpl
Painopaikka: Kalevaprint Oy,
Oulu 2005

ISSN 0787-0965

<http://www.ulapland.fi/kide>

Valokuva: Tarja Hejala

Ymmärtämisen yhteiskunta

”Meri-Lappi Instituutti on tehnyt runsaasti uusia avauksia, esimerkiksi tietoturvaan sekä sosiaalisiin innovaatioihin. Jälkimmäisen kohdalla muistettakoon tosi fraasi: tulee ja on jo tullut teknologian jälkeinen aika. Tietoyhteiskunnasta ollaan siirtymässä ymmärtämisen yhteiskuntaan ja tarvitaan yhä jäsenyteenpää tietoa ja näkemystä ihmisen kognitiosta ja kulttuurista sekä esimerkiksi sisältöliiketoiminnasta, siis sisältötuotannosta. Vakiintunein oppialakäsittelin: humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Sisältöliiketoiminnan kehittämisessä Kemian - Tornion alueen monipuolinen, väylänvarren ylittävä kulttuuri on vankka perusta.”

Oulun yliopiston vararehtori Liisi Huhtala
Meri-Lappi Instituutin 20-vuotisjuhlassa
Kemissä 1.9.2005

”

Ajassa liikkuu...

Taas sitä on liikkeellä: ”yliopistoja on Suomessa liikaa...”; ”lahjakkuuksia ei riitä jokaiseen yliopistoon...”; ”jokainenko kykenisi korkeakouluopintoihin...”; ”kuka ne oikeat työt tekee kun kaikki koulutetaan...”; ”yliopistot on liikaa...” jne, jne.

Kun avointa rasismia ei Suomessa enää suvaita, ovat ns. elinkeinoelämän edustajat keksineet kääpiönheittokilpailunsa kohteeksi suomalaiset yliopistot, juuri ne, jotka ovat nämä ”erinomaisuudetkin” kouluttaneet. Ajan huulilta on luettavissa huippu, huipumpi, minä, kaikki minulle ja heti -ideologia!

Meneillään on tyhimmän mielipiteen esittämiskilpailu median tukemana. Mitä tyhmempi mielipide, sitä enemmän mediajulkisuutta.

Rotuopin uusin muoto on epäillä suomalaisten kykyä selviytyä korkeakouluopinnoista. Tosiasiaan on päinvastainen: lähes jokainen siihen kykenee, jos koululaitos antaa tarpeelliset valmiudet.

Tosiasia on myös, ettei meillä ole yhtään yliopistoa liikaa, jos ne vain suorittavat kunnolla tehtävänsä.

Esko Rieppala

Rovaniemi – kansainvälinen opiskelijakaupunki

Rovaniemeltä lähtee vuosittain noin 360 korkeakouluopiskelijaa vaihto-opiskelijaksi ulkomaiseen korkeakouluun. Kaupungin korkeakouluissa opiskeli viime vuonna 245 ulkomaalaista vaihto-opiskelijaa. Luvut kasvavat vuosittain noin 10 %. Vaihto-opiskelijoiden kohde- ja tulomaita on yhteensä noin 35.

Lisäksi kaupungin korkeakouluissa vieraillee vuosittain noin 200 ulkomaalaista vierailijaa, tutkijaa ja luennoitsijaa. Kaupungin oppilaitoksissa työskentelee yli sata ulkomaalaista työntekijää.

Lähtövalmiudessa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä kasvaa kolmikertaiseksi nykyiseen nähden. Tämä tarkoittaa, että Lapin yliopistossa ja Rovaniemen ammattikorkeakoulussa opiskelee vuosittain 600 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. He viipyvät Rovaniemellä 2–5 vuotta ja suorittavat joko kandidaatin tai maisterin tutkinnon kokonaisuudessaan Suomessa.

Pohjoisen puolesta -palstalla esitellään ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä. Ehdotuksia aiheista: olli.tiuraniemi@ulapland.fi

Luovasti huovasta

Neljä vuotta Rovaniemellä asunut Aika Urata muistaa ensikosketuksensa huopaan.

– Hain kesätyötä huopatuotteisiin erikoistuneesta pajasta ja viihdyin heti ekologiseen materiaaliin sekä aitoon suomalaiseen suunnitteluun.

Kotimaassaan Japanissa huonekalusuunnittelijana uransa aloittanut Aika vaihtoi puun huopaan.

– Huopatuote on alusta loppuun omissa käsissä – suuria tiloja ja kalliita laitteita ei tarvita, vesi, saippua ja villa riittävät.

Aika Urata suunnittelee ja valmistaa yksilöllisiä laukkuja ja tossuja sekä tekee yhteiskunnallisesti sävyttynyttä huopataidetta. Jämsäläisen huopatusutehtaan kanssa on valmisteilla nykyistä laajempi mallisto.

Pohjoinen rauha vastapainona Aikan synnyinkaupungin Osakan tiedon ja ihmisten tulvalle rentouttaa.

– Luonnossa voi nähdä menneen nykyhetkessä, kuten hengityksen huurtuessa pakkasella. Se tuo uusia näkökulmia omaankin ajatteluun. Toisin kuin täällä, Osakassa on myös helposti näkymätön miljoonien ihmisten joukossa. Pohjoinen avaa mielen luovuudelle, kiteyttää syksyllä taiteen maisteriksi valmistuva ja hiljattain valtion muotoilutoimikunnan vuoden työskentelyapurahan saanut huopataiteilija.

Sari Väyrynen

Aidosti alueellinen

”Suomalainen korkeakoulupolitiikka lähti jo 1950-luvulla siitä, että vain tuomalla yliopistot maakuntiin voidaan turvata yliopistojen alueelliset vaikutukset – koulutuksen tasa-puolinen saavutettavuus, ammattitaitoinen työvoima ja alueiden tarpeiden kaikinpuolinen huomioiminen niin opetuksessa kuin tutkimuksessakin. Ratkaisu oli onnistunut, paras aluepoliittinen toimenpide mitä Suomessa koskaan on tehty. Nyt keskittämisen ja huippujen hakemisen aikakaudella tämä tahtoo joiltakin unohtua.”

Hallintojohtaja Juhani Lillberg
Meri-Lappi Instituutin 20-vuotisjuhlaseminaarissa
Kemissä 1.9.2005

Lappilaisille kiinalaista neuvottelutaitoa

Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunta järjestää marras-joulukuussa englanninkielisen Kiinan neuvottelutaidon kurssin lappilaisille vientiyrityksille ja julkishallinnon edustajille. Kurssivastaava *Maria Finni*, miksi lappilaiset tarvitsevat kurssia – voidakseen siirtää yritysten toimintoja Aasiaan?

– Se ei suinkaan ole kurssin tavoite, vakuuttaa Finni. – Myös Lapissa tarvitaan tietämystä kansainvälisistä suhteista ja aasialaisesta kulttuurista, sillä se edistää monikulttuurisen yhteistyön rakentamista. Neuvottelutaidon tuntemus myös helpottaa lappilaisten tuotteiden ja palveluiden tarjoamista kiinalaisille ja yleisimminkin aasialaisille.

Kiinalaista neuvottelutaitoa lappilaisille tuo professori, yhteiskuntatieteiden tohtori *Luodan Xu*, joka on kaupallisen viestinnän ja Kiinaan suuntautuvien investointien asiantuntija. Xu väitteli Lapin yliopistossa 2003 Kiinaan suuntautuvista ulkomaisista investoinneista ja niiden vaikutuksista Guangdongin alueella Etelä-Kiinassa.

Negotiations in China -kurssi järjestetään 15.11.–15.12.2005. Se on myös mahdollista järjestää yrityksille räätälöitynä erillisenä intensiivikurssina. Lisätietoja kurssivastaava Maria Finni, mfinni@ulapland.fi, puh. 050 589 0970

Uudisrakennus tuo työtä

Lapin yliopiston kolmas rakennusvaihe parantaa osaltaan pohjoisen työllisyyttä. Tällä hetkellä rakennuksella työskentelee noin 60 työntekijää ja ensi keväänä sisäasennustöiden aikana runsaimmillaan noin sata työntekijää. Kaiken kaikkiaan rakennushankkeen työllistävä vaikutus on noin 700 henkilötyövuotta.

Työntekijöiden oli vuoro juhlia, kun rakennuksen harjannostajaisia vietettiin 5.9.2005. Rakennustyöt ovat edistyneet aikataulun mukaisesti ja rakennus valmistuu kesäkuussa 2006.

Uudisrakennuksen on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Juhani Katainen ja sen tilaaja on Senaatti-kiinteistöt. Hankkeen rakennus-kustannukset ilman irtokaluste-hankintoja ovat arvonlisäverottomana noin 21,4 M€.

Leikki ja pelit **tutkimuksen kohteena**

Tämän Kide-lehden teemana on oppiminen leikkien ja pelaten. Teema kokoaa yhteen muutamia Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnassa meneillään olevia tutkimusprojekteja, joita ovat Let's Play, MOMENTS ja MobIT. Projektit liittyvät Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan mediapedagogiikkakeskuksen toimintoihin.

Let's Play -projektissa tutkitaan esi- ja perusopetusikäisten leikkimistä ja pelaamista sekä kehitetään leikkillisyyden periaatteet huomioon ottavia leikkikenttiä. Leikki on aina jossain muodossa mukana päiväkotikäisten lasten elämässä. Sen sijaan perusopetuksen alkuvaiheessa leikin osuus vähenee dramaattisesti ja lasten elämää aletaan yhä enemmän ”ohjelmoida” koulun ja opettajan asettamien pakkojen kautta. Leikillä on kuitenkin tärkeä kehityksellinen merkitys tämänkin ikäisille lapsille. Leikki on luonteeltaan omaehtoista, itseohjautuvaa ja sen tavoite on toiminnassa itsessään. Parhaimmillaan leikki ei ole ulkoisesti tavoitteellistettua, vaan se toimii lapselle väylänä löytää omaa aikaa itselleen.

Leikki täyttää lapsen elämässä myös muita tehtäviä. Leikin keinoin lapsi voi mielikuvitustaan käyttäen kuvitella erilaisten tilanteiden lopputuloksia. Leikissä lapsi voi eläytyä sosiaalisiin rooleihin ja oppia tätä kautta oman toimintansa hallintaa. Leikki tutkijat ovat tuoneet tutkimuksissaan voimakkaasti esille yhteisöllisyyden merkityksen. Leikin avulla lapsi voi myös käsitellä omalla tasollaan ja omin keinoin sellaisia asioita, joita hän ei vielä aikuisten tai varttuneempien lasten tavoin kykene hallitsemaan.

Teknologinen kehitys tuo leikkiin oman teknisen lisänsä, joka voi toteutua peliympäristöjen kehittämisen kautta. Pelaaminen mahdollistaa entistä monipuolisempien leikkiympäristöjen kehittämisen. Pelillisuus yhdistää leikin ja oppimisen uudella tavalla. Pelin elementit tarjoavat järkevästi toteutettuna lapselle aivan uudenlaisia, mielekkäitä oppimisen mahdollisuuksia. Lapsi oppii myös ruumiillis-

ten kokemusten kautta. Oppimisen, leikin ja pelin toimintalogiikkojen yhdistäminen ei ole aivan mutkatonta, siksi kehittämistyön tueksi tarvitaan myös tutkimusta.

MOMENTS-projektissa tutkitaan mm. simulaatioiden ja virtuaalitodellisuuden mahdollisuuksia yliopistotason teknologiakasvatukseen ja perusasteen innovatiiviseen opetukseen. MOMENTS:n jatkoksi käynnistynyt MobIT-projekti taas tutkii langattoman lähiverkon ja kannettavien tietokoneiden hyödyntämistä yliopisto-ympäristössä.

Näitä kaikkia edellä mainittua kolmea tutkimusprojektiä yhdistää esiinnoussut aktiivisen toiminnallisuuden ja emootioiden merkitys opetuksessa, opiskelussa ja oppimisessa. Emotionaaliset prosessit ovat keskeisiä kaikessa ihmisen toiminnassa. Tietokonesimulaatioiden avulla opiskelijoilla on mahdollisuus mm. turvallisesti kokeilla ja kehittää elektronisia virtapiirejä. Virtuaalitodellisuudessa oppilaat voivat työskennellä yhdessä jaetussa työtilassa virtuaalihahmojen välityksellä erityyppisten teemojen parissa. Jaetussa työtilassa he voivat kokea yhteisöllisyyttä fyysisestä etäisyydestä huolimatta.

Langattoman lähiverkon ja kannettavien tietokoneiden mahdollisuudet ovat vielä kehittämisasteella. Tavoitteena on, että opiskelijat ja opettajat voisivat työskennellä yhteisöllisesti asiantuntijuuttaan jakaen erityisesti liikkumisen ja liikuteltavuuden antamia uusia mahdollisuuksia opetuksessa, opiskelussa ja oppimisessa hyödyntäen. Etäisyys ja fyysinen sijainti eivät saa muodostua esteiksi toimimiselle tämän päivän globalisoituvassa yhteiskunnassa.

Professori, varadekaani Raimo Rajala
vastaa hallinnollisesti Let's Play -projektista ja kognitiotieteen Connet-virtuaaliyliopistohankkeesta.

Professori Heli Ruokamo
toimii mediapedagogiikkakeskuksen johtajana. Lisäksi hän johtaa Suomen kasvatustieteiden tiedekuntien virtuaaliyliopistohanke KasVi:a ja Suomen Akatemian Life as Learning -tutkimusohjelman MOMENTS-projektia sekä toimii yhtenä MobIT-tutkimusryhmän johtajista Lapin yliopistossa.

Pääkirjoitus
**Raimo Rajala ja
Heli Ruokamo**

Leikkiä ikä kaikki!

Pirkko Hyvönen ja Marjaana Juujärvi

Keholla ja riemulla

- uudenlainen oppimisympäristö

Lapin yliopiston mediapedagogiikkakeskuksessa kehitellään kouluihin ja päiväkoteihin uudenlaista oppimisympäristöä, jossa opitaan leikkimällä ja pelaamalla, koko kehoa hyödyntämällä. Pilottiympäristöt valmistuvat lokakuussa yhden koulun ja päiväkodin pihalle Rovaniemen seudulle. Projektipäällikkö Pirkko Hyvönen ja tutkija Marjaana Juujärvi valottavat kehrittelemäänsä uudenlaista oppimisympäristöä.

Leikillistä oppimisympäristöä voidaan käyttää esimerkiksi siten, että peruskoululaiset tutustuvat joko kotona tai koulussa sanomalehden, television tai tietokoneen avulla sääkarttaan, sen merkkeihin ja sään ennustamiseen. He ottavat myös valokuvia erilaisista säätiloista. Sen jälkeen he menevät koulun pihalla olevaan rakennettuun ympäristöön, jossa he leikkivät meteorologileikkiä tai pelaavat sääpeliä.

Seuraavana päivänä he tutkivat sääilmiötä ympäristöön rakennetulla ”säähavaintoasemalla”. He voivat esiintyä television ”säälähetyksessä” tai eläytyä seikkailuissa erilaisiin säätiloihin ja niiden tuottamiin kiperiin tilanteisiin. Muistipeli, jonka ruudukolla voi hyppiä, helpottaa sääsymboleiden tai esimerkiksi englannin kielen säähän liittyvien sanojen muistamista.

Lapset ottavat leikeistä talteen pieniä videoleikkeitä. Valokuvista ja videoleikkeistä he rakentavat opettajan johdolla postereita, lyhytelokuvia, postikortteja tai mainoksia ja esittävät niitä vanhempaintapaamisessa. Lapset tallentavat teokset tietysti myös sähköiseen kansioon.

Esimerkkinne kuvaa sitä, kuinka leikkimistä ja pelaamista voidaan hyödyntää kouluopetuksessa silloin, kun käytössä on erityinen, pihalle rakennettu oppimisympäristö. Tekniikkaa hyödyntävä, koko keholla tapahtuvaa toiminnallisuutta mahdollistava oppimisympäristö on ajatuksena uusi, kun taas leikkiminen ja pelaaminen sisältyvät yleensä jossain määrin koulun arkeen. Tämä käy ilmi peruskoulun opettajille tehdyistä haastatteluista.

Esimerkiksi peruskoulun toisen luokan opettaja *Pau-liina* kertoo, että hänen opetuksessaan ei ole erikseen musiikin tunteja, koska musiikki ja laululeikit sisältyvät kaikkiin oppiaineisiin. Hän hyödyntää myös muunlaista leikkimistä ja pelaamista opetuksessaan. Esimerkiksi kun tunnilla puhuttiin aivoista, oppilaat pelasivat muistileikkiä, jossa oppilaan tuli yrittää muistaa, mikä pöydällä olleista tavaroista oli otettu pois oppilaan ollessa luokan ulkopuolella.

Luokkatiloja ei ole suunniteltu leikkimistä varten

Leikkiminen ja pelaaminen nähdään motivoivana ja tehokkaana tapana saada lapset askaroimaan opittavien, joskus vaikeidenkin, asioiden parissa. Luokkatiloja ei ole kuitenkaan suunniteltu koko keholla tapahtuvaa leikkimistä ja pelaamista varten. Esimerkiksi muistipelit pöytä-

OMINAISUUS

Ruumillisuus

Yhteisöllisyys

Toiminnallisuus

Narratiivisuus

Luovuus

Oivaltavuus

Vuorovaikutteisuus

KUVAUS

Opiskelu ja oppiminen tapahtuvat koko keholla. Ruumillisuuden ilmenemismuodoista tunteilla on keskeinen merkitys yksilön toimintaan, oppimiseen ja minäkuvaan.

Yksilöllisyyden sijaan korostetaan yhteisöllisyyttä, jolloin tietoa ja luovuutta rakennetaan yhdessä. Myös tyttöjen ja poikien luontevaan yhteistoimintaan kiinnitetään huomiota.

Passiivisen vastaanottamisen sijaan opiskelu tapahtuu aktiivisen toiminnan kautta, joka voi olla monenlaista liikkumista ja tekemistä.

Narratiivisuus tai juonellisuus toiminnassa muodostavat koherenteja kokonaisuuksia, joiden avulla oppimiseen johtava toiminta on mielekästä.

Luovuutta tukee erilainen ajattelun salliminen ja se, että toiminta sisältää avoimia ongelmatilanteita, jotka yllyttävät oppijoita aloitteellisuuteen ja uuden keksimiseen.

Oivaltavuus viittaa ongelmanratkaisutilanteisiin sekä havaintojen, johtopäätösten ja uusien kysymysten tekemiseen. Oivaltavuus saa ihmettelemään, kyseenalaiseen, ehdottamaan ja toimimaan.

Vuorovaikutteisuus vuorovaikutus on vastavuoroista: peliä, leikkiä tai dialogia, jossa osapuolet (ihmiset, ympäristö ja tekniikka) vaikuttavat toisiinsa ja ovat samalla alttiita toisen vaikutukselle tietoisella ja ei-tietoisella tasolla.

Älykäs leikkikenttä -hankkeen projektipäällikkö Pirkko Hyvönen kertoo uudelleisille oppimisympäristöille olevan tarvetta, sillä luokkatiloja ei ole suunniteltu leikkimistä varten.

OLPO-malli

Oppimisympäristöjen ja niissä tapahtuvan toiminnan suunnittelemiseksi ja arvioimiseksi olemme kehittäneet pedagogisen OLPO-mallin (ks. Hyvönen & Ruokamo 2005), jonka rakenne on johdettu *Uljensin* (1997) Opetus-Opiskelu-Oppiminen-mallista (TSL). Pedagogisessa mallissamme O viittaa ohjaamiseen, sillä leikkimistä ja pelaamista ohjaavat opettajan lisäksi myös muut lapset sekä ympäristö siihen upotettuine tekniikoineen. Opettajan roolina on virittää, tukea, rohkaista ja ohjata leikkillisyyttä (*playfulness*). Opettaja huolehtii myös turvallisuudesta, joka on lasten näkökulmasta yksi keskeinen emotionaalinen tekijä leikkisessä ympäristössä. Haastatellut opettajat näkivät opettajan roolin muuttuvan silloin, kun siirrytään luokkatilasta pihalla olevaan oppimisympäristöön.

”Opettaja voisi olla siellä vähän taka-alalla, että antaisi mennä vaan. Tietenkin hän en-

sin ohjeistaa ja pohjustaa. Mutta sitten, jopa jos uskaltaisi, niin itsekkin voisi heittäytyä tarkkailijaksi ja katsoa, mitä lapset saavat aikaiseksi. Välillä tosiaan tuntuu, että lapset ovat paljon luovempia ja idearikkaampia kuin itse on, heille pitäisikin antaa mahdollisuus siihen. Yleensäkin luova toiminta, jos se kovin opettajajohtoisesti tehdään, niin se luovuus katoaa. Antaa lasten ideoita.” (Anna, neljännen luokan opettaja)

OLPO-mallissa L ja P viittaavat toimintaan, joka tuottaa toisen O:n – oppimisen. Leikkiminen on erilaista sen mukaan, minkä ikäisistä oppilaista kulloinkin on kyse. Pelaamisella voidaan tarkoittaa perinteisiä pihapelejä, tietokonepelejä tai oppimisympäristössä pelattavia pelejä, joissa lapset toimivat aktiivisina ”pelinappuloina”.

Sovellamme OLPO-mallia arjen toimintaan opiskeluaihioiden avulla. Opettajat voi-

vat koostaa aihioista kulloisiinkin tavoitteisiin ja tarpeisiin sopivia. Prosessi voidaan aloittaa orientointiaihioilla, jolloin muodostetaan yhteistä tieto- ja osaamis pohjaa opittavalle asialle. Orientointi voi tapahtua luokassa, kotona tai leikkisessä ympäristössä. Leikkimis- ja pelaamisaihiot on suunniteltu pelkästään leikkiseen ympäristöön. Koska varsinainen oppiminen vie yleensä aikaa, on hyvä jatkaa saman teeman parissa vielä elaborointiaihioilla.

Aihoiden suunnittelussa olemme huomioineet opetussuunnitelmien tavoitteet ja mediakasvatuksen muodot sekä seitsemän leikkisyyden ominaisuutta, joihin olemme päätyneet lapsilähtöisten aineistojemme sekä leikkimisen, pelaamisen ja oppimisen teorioiden pohjalta. Yllä olevassa taulukossa kuvaamme lyhyesti leikkisyyden ominaisuuksia.

peleinä eivät hyödynnä koko kehoa, vaikka tiedämme, ettei oppiminen tapahdu ainoastaan päässä. Toinen epäkohta liittyy siihen, että luokkatilassa leikillistäkin toimintaa johtaa pääosin opettaja, eikä se näin ollen tarjoa riittävästi tilaa lasten omalle aktiivisuudelle, ideoinnille ja luovuudelle. Haastatellut opettajat toivat esille myös eriyttämisen vaikeuden luokkatilassa. Mm. *Ulla*, joka opettaa ensimmäistä ja kuudetta luokkaa, kertoo, että tällainen ympäristö voisi olla ekstra sellaisille oppilaille, jotka saavat nopeasti tehtävänsä tehdyksi.

”Luokassa on monesti sellaisia oppilaita, joille joutuu keksimään ns. näennästehtäviä, kun ei aina välttämättä joka hetkessä pysty antamaan heille sellaista tehtävää, mikä veisi heidän senhetkistä tilannettaan eteenpäin. Tällainen ympäristö olisi hyvä siihen. Varsinkin just pienemmällä oppilailta, koska he eivät kauhean kauan jaksa olla pulpetissa, olisi todella hyvä, että he saisivat välillä käydä siellä puhkumassa energiaa ja palata sitten takaisin luokkaan.”

Tekniikka rengiksi

Rakennettavissa pilottiympäristöissä hyödynnetään sensorteekniikkaa. Käytännössä tämä tarkoittaa ympäristöön upotettuja rfid-tunnistuselementtejä ja niiden kanssa toimivia rannekkeita. Ympäristössä olevaan tietokoneeseen on syötetty muutamia pelikehikkoja, joihin voidaan kehittää erilaisia sisältöjä. Sama kehikko on käyttökelpoinen niin matemaattisten tehtävien harjoittelussa kuin fiktiivisten leikin maailmojen toteuttamisessakin. Myös kuvan ja äänen tallentamismahdollisuudet ovat tärkeitä leikillisyyden ja oppimisen kannalta.

Opettajien kannanotot teknisten sovellusten merkityksestä olivat muutamaa varovaista repliikkiä lukuun ottamatta myönteisiä. Opettajat näkevät tekniset sovellukset tervetulleina opetuksen mahdollistajina.

”Se on apuväline, jolla voidaan hyödyntää suurempia tavoitteita. Se mahdollistaa monia sellaisia juttuja, joita ei voisi tehdä ilman tekniikkaa.” (*Anna*, neljännen luokan opettaja)

”Näkisin, että kyllä se hieno homma olisi, jos niissä olisi tällaisia teknisiä sovelluksia. Eikös se ole tässä jopa punainen lanka.” (*Jussi*, kolmannen luokan opettaja)

”Mitä nopeampaa lapset oppivat tekniikan kanssa tuntuiksi, niin sen parempi. Miksi turhaan opettaa pelkoa sitä kohtaan, että ei saisi koskea. Jos lapset saavat kunnolla harjoitella ja oppia, niin he tosiaan oppivat, koska saavat kokeilla ja tehdä.” (*Ulla*, ensimmäisen ja kuudennen luokan opettaja)

Rohkaisevaa on, että opettajat näkivät leikkimisen ja pelaamisen myönteiset puolet. He havaitsivat lukemattomia erilaisia tapoja hyödyntää suunnitteilla olevia leikillisiä oppimisympäristöjä. Tulevissa tutkimuksissa on

mielenkiintoista nähdä, kuinka paljon tällaisen oppimisympäristön koetaan hyödyttävän lasten oppimista ja kehittymistä, millaisia pelejä ja leikkejä lapset itse kehittävät ympäristöön ja miten he kokevat niissä tarjolla olevan tekniikan.

Tutkimuksemme liittyvät Let's Play -projektiin ja SmartUs -hankkeen yhteistyöprojekteihin. Pilottiympäristöt rakentaa Lappset Group Oy. Projektiamme rahoittavat ESR, Lapin lääninhallitus ja Lappset Group Oy. ●

Lisätietoja: www.smartus.fi

Leikkiä ikä kaikki!

Marjaana Juujärvi on tutkijana Älykäs leikkikenttä -hankkeessa. Juujärvi iloitsee siitä, että opettajat ovat suhtautuneet myönteisesti teknisten sovellusten hyödyntämiseen opetuksessa.

Marjaana Juujärvi ja Pirkko Hyvönen

”Minäki, minäki teen metsän!”

– lasten toiveita leikkiympäristöksi

Millainen on lasten mielestä toiveiden leikkiympäristö ja mitä siellä voi tehdä? Olemme kehittämässä leikkilisiä oppimisympäristöjä, joten pyysimme Rovaniemen seudun esikoululaisia kuvaamaan ja ideoimaan suuren piirustuspaperin ympärillä sellaisia leikkiympäristöjä, joissa he mieluiten leikkisivät. Lapset osallistuivat toteuttamiimme leikkilisiin tuokioihin innokkaina ja eläytyivät paperille syntyneeseen leikkimaailmaan jopa niin voimakkaasti, että he leikkivät piirroksien päällä.

Tutkimuksestamme käy ilmi, että vaikka lasten ideoimissa leikkiympäristöissä esiintyi rakennettujakin leikin paikkoja, kuten mökkejä tai vesiliukumäkiä, liittyvät toiveiden ympäristöt usein kuitenkin luontoon. Fyysistä luontoa edustavat esimerkiksi lukuisat auringot, metsät kiipeilypuineen, kukkineen ja kivikkoineen, tulivuoret, vedet ja uimarannat sekä monet eläimet, todellisina tai fiktiivisinä. Musiikkiluolat, taikakukat ja sieniliukumäet ovat esimerkkejä lasten ilmaisemista mielikuvituksellisista luontoon liittyvistä leikkipaikoista. Luonnon kuvaaminen toiveiden leikkiympäristöjä ideoitaessa ei ole sinänsä yllättävää, sillä Suomessa se liittyy keskeisesti lasten elämään. Näin ei kuitenkaan ole kaikkialla, sillä esimerkiksi Euroopan unionin alueella urbaani ympäristö rajaa merkittävästi noin 135 miljoonan lapsen hyvinvointia.

Ulos rakennettu oppimisympäristö ei voi, eikä sen tarvitsekaan, korvata ihmisen ja luonnon välistä suhdetta, mutta se voi tukea luonnontuntemusta ja sen ymmärtämistä. Leikkilisissä ympäristöissä tämä voi tapahtua esimerkiksi tietokoneelle ohjelmoitujen, luontoon liittyvien leikkien ja pelien avulla. Lisäksi lapset voivat tarkastella,

tutkia ja oivaltaa luontoon ja ympäristöön liittyviä asioita mm. erilaisten mitta- ja havainnointivälineiden avulla.

”Siellä pittää roikkua köysiä, jotka on vedetty vihreellä, vähän niinku liaaneja!”

Sekä tyttöjen että poikien toiveiden leikin maailmoihin liittyi paljon liikkumista eri muodoissaan. Esimerkiksi kiipeileminen koettiin tärkeäksi kaikissa ideointituoki-

SmartUs

SmartUs -hankkeessa valmistuu seitsemän väitöskirjatason tutkimusta, joissa pureudutaan leikin ja pelaamisen olemukseen ja vaikutuksiin hyvin monesta eri näkökulmasta. Hankkeessa ovat mukana seuraavat projektit ja tutkijat: Let's Play: Pirkko Hyvönen, Marjaana Juujärvi, Suvi Latva; Moto+: Pekka Hämäläinen, Tero Lepänen, Visa Pahtaja; We Play: Ilkka Kettunen. Tutkimuksia ohjaavat Lapin yliopiston professorit Raimo Rajala ja Heli Ruokamo. Monitieteisissä SmartUs-tutkimusseminaareissa hankkeen väitöskirjatutkijat pohtivat yhteisiä haasteita ja mahdollisuuksia. Seminaareja ohjaa Lapin yliopiston menetelmätieteiden laitoksen professori Suvi Ronkainen.

oissa. Leikkillisissä oppimisympäristöissä lasten tuleekin voida liikkua, toteuttaa ja ilmaista itseään koko kehollaan. Ympäristöjä hyödyntäessään koulut voivat tarjota lapsille liikkumisen mahdollisuuksia niin vapaassa leikissä kuin ohjatussa toiminnassakin. Opetuskäytön lisäksi leikkiliset oppimisympäristöt koulujen pihilla voivat palvella myös aamu- ja iltapäiväkerhoja sekä lisätä liikkumisen mahdollisuuksia välitunneilla.

Aineistostamme käy myös ilmi, että leikkiminen ei ole lapsille vain luonteva keino toteuttaa itseään, vaan myös verratonta tapa kohdata ja kehittää jotain uutta. Kun eräässä tuokiossa lapset innostuivat ideoimaan tavallisista vuorista tulivuoria, eräs tyttö totesi innostuneena: ”Hei, voitaisko leikkiä, että tää laava olisikin semmonen liukumäki?” Näin yhteiseksi leikkipaikaksi alkoi kehittyä jännittävä tulivuori kiemuralaavatikapuineen. Uusien ideoiden syntyminen innosti lapsia yhteiseen mielikuvitusmaailmaan ja leikki-idean jakamiseen. Useimmat esille tulleista leikeistä olivatkin leikkejä, joissa yhdessä tekeminen on keskeistä. Lasten ideoinneissa olivat esillä esimerkiksi roolileikit, erilaiset versiot piilo- ja hippaleikeistä sekä seikkailuleikit.

Let's Play

Tutkimus liittyy Let's Play -projektiin (www.smartus.fi), jossa rakennetaan leikkilinen oppimisympäristö Rovaniemen seudulle Kaukon koulun ja Nivaavaaran päiväkodin pihalle lokakuussa 2005. Tämä kirjoitus pohjautuu artikkelimme Hyvönen, P. & Juujärvi, M. 2005. *Affordances of Playful Environment: A View of Finnish Girls and Boys*. Proceedings of ED-MEDIA 2005: World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications. June 26–July 2, 2005. Montréal, Canada. CD-ROM. Electronic Version of Papers Presented at ED-MEDIA 2005 Conference, 1563–1572.

Tutkimusta varten rakennettavien ympäristöjen suunnittelussa onkin kiinnitetty erityistä huomiota leikkimiseen. Tämä vastaa mm. yhteiskunnalliseen huoleen leikkimisen loppumisesta yhä nuoremalla iällä. Leikkimisen merkitys lapsen kehitykseen on tutkimusten valossa kiistaton: Lapsi kykenee leikin viitekehetyksessä, toisten kanssa toimiessaan, usein omaa kehitystasoaan korkeatasoisempiin suorituksiin. Lisäksi leikki ja siihen liittyvät ajatusleikit, kuten faktan ja fiktion yhdistäminen, saattavat olla merkittävässä asemassa ajattelun kehittämisessä. Toisten kanssa leikkiessä kehittyvät myös emotionaaliset kyvyt: lapset oppivat tunteiden ilmaisemisen tapoja, tunteiden tunnistamista, nimeämistä ja niiden säätelyä.

”Voisiel vähän pelottavaa olla...”

Oppimisympäristöjä suunniteltaessa ja ideoitaessa on hyvä ottaa huomioon myös tyttöjen ja poikien yhteiset kiinnostuksen alueet. Tämän aineiston perusteella ne olivat ympäristöjä, joissa voi seikkaila, kokea turvallisesti pelkoa sekä ilmaista vapaasti huumoriaan.

Seikkailuun liittyi omien taitojen ja kykyjen testaaminen haastavassa ja usein mielikuvituksellisessa ympäristössä. Huu-

mori puolestaan osoittautui merkittäväksi tekijäksi mielikuvituksen ja luovuuden ilmentymisessä.

Sukupuolten väliset erot näkyivät siten, että erityisesti pojat loivat leikin maailmoja, jotka perustuvat huolenpitoon tai kotileikkiin, ja tytöt olivat innostuneita kesäiseen fantasiaan tai kauhun teemoihin rakennetuista maailmoista. Lisäksi tytöt olivat poikia kiinnostuneempia ympäristön esteettisistä ominaisuuksista, kuten siitä, miltä jokin näyttää ja miten se koetaan.

Vaikka emme voi tehdä aineistostamme laajoja johtopäätöksiä, voimme kuitenkin olettaa, että tyttöjen ja poikien kiinnostuksen kohteet leikeissä ovat laajempia kuin mitä sosiaalinen ja kulttuurinen ympäristö yleensä pitää sopivana. Tyttöjä ja poikia ohjataan ja kannustetaan helposti oman sukupuolensa mukaisiin, usein kapeisiin rooleihin, jolloin esimerkiksi poikia ei välttämättä rohkaista riittävästi hoivan ja huolenpidon leikkeihin. Yhteistoiminnassa tytöt ja pojat voivat kuitenkin oppia toisiltaan asioita, joita ei oman sukupuolen kanssa toimittaessa välttämättä edes tule esiin.

Lisäksi on tärkeää, että lapsia ei rohkaistaisi kilpailemaan toisiaan vastaan, vaan heitä pikemminkin kannustetaan rakentamaan vuorovaikutukseen toistensa kanssa. Esimerkkinä voisi olla peli, jossa henkilökohtaisen hyödyn tavoittelun sijaan palkitaan siitä, että pelatessa palvelaankin toisten pelaajien etuja.

Puhuttaessa oppimisympäristöstä on muistettava, että emotionaalisuus ja kokemuksellisuus ovat oppimisen ja luovuuden näkökulmasta huomionarvoisia. On esimerkiksi havaittu, että myönteisenä koettu ympäristö lisää lasten keskinäistä vuorovaikutusta, kun taas negatiivisena koettu ympäristö johtaa helposti eristäytymiseen. Näin ollen oppimisympäristöjen suunnittelussa ja niiden hyödyntämisessä on fyysisten rakenteiden ja tekniikoiden kehittämisen lisäksi pyrittävä tukemaan sellaista toimintaa, joka ottaa huomioon lapsen kokonaisvaltaisen toimijana ja oppijana. ●

Sari Väyrynen

Leikkisä kampus?

Voisiko akateemisenkin opiskelu olla leikkisää ja iloista tulevaisuuden kouluopetuksen tavoin? Lapin yliopiston mediapedagogiikkakeskuksessa puhutaan vakavissaan iloisen oppimisen puolesta.

– Oppiminen voi tuottaa aiempaa enemmän iloa kampuksellakin, kun käytetään yhteisöllisiä ja toiminnallisia opetus- ja opiskelutapoja sekä tuetaan opiskelijoiden luovuutta ja omaa oivaltamista, kiteyttää mediakasvatuksen professori, mediapedagogiikkakeskuksen johtaja *Heli Ruokamo*.

Mediapedagogiikkakeskuksen tutkimuksissa tarkastellaan erityisesti tieto- ja viestintätekniikan käyttöä opetuksessa, opiskelussa ja oppimisessa.

– Opetuksesta ei suoraan seuraa oppimista, vaan se on aina opiskelijan vastuulla olevan opiskelun tulosta. Erilaiset tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön välineet siirtävät opiskelijalle valtaa päättää oman opiskelunsa tavoista, jolloin opiskelun voi kokea mielekkääksi. Esimerkiksi esi- ja perusopetuksen keskittyvässä Let's Play -tutkimuksessa testataan tietotekniikkaa hyödyntäviä leikkiympäristöjä, joissa opitaan leikkien ja pelien kautta, Ruokamo taustoitaa.

Ruokamo vakuuttaa, että leikkilisen oppimisen periaatteita, kuten toiminnallisuutta, luovuutta ja yhteisöllisyyttä, voidaan hyödyntää myös yliopistolla.

– Esimerkiksi opiskelijoiden kannettavien tietokoneiden ja kampukselle rakennetun langattoman lähiverkon

avulla opiskelu muuttuu aiempaa toiminnallisemmaksi, kun opetus ja opiskelu eivät ole enää sidottuja luentosalin pöydän ääreen tai atk-luokkiin. Kursseja voidaan toteuttaa verkossa entistä enemmän, Ruokamo sanoo.

Joukossa ilo tiivistyy

Parhaillaan Lapin yliopistolla tutkitaan kannettavien tietokoneiden ja langattoman verkon mahdollisuuksia opetuksessa, opiskelussa ja oppimisessa. Liikuteltavuutta luotaavassa MobIT-tutkimuksessa kartoitetaan mm. opiskelijoiden kokemuksia kannettavista. Tutkimuksen kautta luodaan pedagoginen malli, joka ottaa huomioon liikkumisen sekä opiskelijoiden muuttuneen ajan ja paikan hallinnan.

Tietotekniikan lehtori, tutkija *Hanna Räisäsen* näkökulma kiteytyy tutkimuksessa siihen, miten yliopiston uusi teknologia vaikuttaa opiskeluun ja oppimiseen opiskelijayhteisössä.

– Ihmiselle tärkeä ryhmätunne voi muodostua verkosakin, mutta se vaatii opettajalta ammattitaitoa. Hänen pitää osata rakentaa kurssinsa siten, että keskustelulle on tilaa ja ongelmia voidaan todella ratkaista yhdessä. Toki myös opiskelijoilta vaaditaan aktiivista osallistumista kes-

Leikkiä ikä kaikki!

kusteluun. Lisäksi opettajan on oltava läsnä ja tukea opiskeluun on oltava saatavilla riittävästi, Räisänen sanoo.

Keskustelevaa verkko-opetusta voi soveltaa kaikkien alojen opetuksessa ja opiskelussa. Mitä syvällisempi tarkasteltava ilmiö on, sitä todennäköisemmin erilaiset ryhmätyön tavat laajentavat näkökulmia.

– Nyt on jo havaittu, että opiskelijat ovat ottaneet koko kampuksen käyttöönsä ja opiskelevat ryhmässä käytävillä ja kahviloissa kannettavien tietokoneiden avulla. Tällaista ei ennen kannettavia nähty, joten koneet näyttäisivät tukevan yhteisöllisempää oppimista, Räisänen puntaroi.

Sukellus virtuaalisuuteen kannattaa

Professori Heli Ruokamon mukaan verkko-opetus mahdollistaakin aivan uusia yhteisöllisiä, luovia ja oivalluksia herättäviä opiskelutapoja.

– Se kuitenkin vaatii siirtymistä nykyisistä, varsin kylmistä ja pääosin kirjoitettuun viestintään pohjautuvista verkkoympäristöistä monia mediaelementtejä yhdistäviin ympäristöihin, joissa on mahdollista ilmaista myös ihmiselle ominaisia tunteita ja halua kuulua ryhmään, Ruokamo tähdentää.

Yhtenä ratkaisuna voivat tulevaisuudessa olla oikeasti virtuaaliset opiskeluympäristöt, ehdottaa tutkija *Miika Lehtonen*, jonka tutkimuksen erityisalaa ovat simulaatioita ja virtuaalitodellisuutta hyödyntävät luovan ja ongelmaperustaisen opiskelun ja oppimisen prosessit.

– Modernien tutkimusalojen termiviidakkossa tulee väistämättä mieleen, että sanahämy on aivohämyn tuotetta, mutta yksinkertaisesti ilmaistuna yhtenä simulaatioiden tyyppinä olevat graafiset simulaatiot ovat tietokoneessa toimivia välineitä, joilla jäljitellään todellisuutta ja sen ilmiöitä. Virtuaalitodellisuus on kokonaisvaltaisempi: se on keinotekoinen ympäristö, joka muistuttaa niin paljon ihmisen fyysistä ympäristöä, että siihen

voi upota eri aistien kautta ja kokea sen todelliseksi, Lehtonen esittelee.

Lehtosen mukaan virtuaaliset ympäristöt voivat myös ryhmätyöskentelyssä tarjota välimuodon, joka sopii sekä sosiaalista läsnäoloa haluaville että mieluiten ei-kasvokkaista viestintää suosiville.

– Virtuaalitodellisuudessa meitä voivat edustaa virtuaalioliot, avataarat, joiden avulla voimme tulla kohdatuiksi virtuaalisena itsenämme ja mm. chattailla, puhua sekä nähdä toistemme läsnäolon. Virtuaalioliot ovatkin eräänlainen virtuaalinen vastine nukeille tai tinasotilaille – ihminen voi esimerkiksi leikkiä niiden kautta itsensä kaltaisilla olennoilla ja käyttää niitä oman ajattelunsa välineenä, Lehtonen analysoi.

Hahmot voivat myös auttaa meitä irrottautumaan totutuista rooleista ja mahdollistaa asioiden tekemisen yhdessä.

– Oleellinen ero virtuaalitodellisuutta hyödyntävissä opiskeluympäristöissä nykyisiin verkkoympäristöihin verrattuna on se, että virtuaalitodellisuudessa voi kokea yhteisöllisyyteen kuuluvaa läsnäolon tunnetta sekä avataarojen avulla myös mennä toisten luo. Samalla tavalla ihmiset ryhmäytyvät todellisuudessaakin. Mukana on kuitenkin hippu emotionaalista anonyymiutta, joka voi auttaa pitämään ihmisiä asiassa rönsyilevän kahvipöytäkeskustelun sijaan, Lehtonen jatkaa.

Virtuaalitodellisuus, simulaatiot ja pelit ovat tehokkaita opetuksessa, opiskelussa ja oppimisessa, sillä ne tarjoavat sekä oppimista tukevia tunne-elämyksiä että toimintaa. Lehtosen mukaan tunteet ja toiminta luovat oppimiseen kokemuksellisuutta, jopa elämyksellisyyttä, jolloin opittu jää myös paremmin mieleen. Tämän on myös aivotutkimus todistanut.

Hanna Räisästä ja Miika Lehtosta kiinnostavat teknologian suomat mahdollisuudet yliopisto-opetuksessa ja -opiskelussa. Opiskelijoille tarjottavia kannettavia tietokoneita pohtiessaan Lehtonen muistelee nähneensä ensimmäisen kuvitteellisen version kannettavasta tietokoneesta lapsuudessaan Myrskylinnut-sarjan tiedemies Brainsilla.

– Myös pelit olisivat potentiaalisia opetus- ja opiskeluympäristöjä, sillä ne viehättävät kaikenikäisiä. Lapsille ominaiset kyky ja halu leikkiä säilyvät aikuisillakin haluna kokeilla, luoda uutta, onnistua tai erehtyä. Pelillisuus ja leikillisuus ovatkin monella tapaa luovuuden pohja, Lehtonen toteaa.

Lehtonen uskoo, että virtuaaliset ympäristöt voivat parhaimmillaan olla fyysinen ja psyykinen uuden kehittämisen, oppimisen, tutkimuksen ja opetuksen leikkikenttä, kun ne toteutetaan pedagogisesti hyvin rikkomatta leikillisyyden ja pelillisyyden periaatteita.

Yrityksen ja erehdyksen henki tuottaa luovuutta

Oivaltamisen, yhteisöllisen ongelmanratkaisun sekä leikillisyyteen ja pelillisyyteen perustuvien opiskelumuotojen tuominen ja luominen yliopistolle on kuitenkin virtuaaliharveleiden hankkimista laajempi ilmiö.

– Oppimistilanne ei ole tiedon kaatamista toisen päähän, vaan oppiminen on viime kädessä lähellä luovuutta. Oppiesseen ihminen keksii vähintään itselleen uusia innovaatioita. Uudet oivallukset kumpuavatkin etenkin organisaation jaetusta osaamisesta ja sosiaalisesta rakenteesta, joka ohjaa työskentelemään tarkoituksenmukaisesti, mutta sallii myös kokeilla, keksiä ja ennen kaikkea erehtyä. Näin voidaan luoda uutta, oli kyseessä sitten tieteellinen innovaatio, teoria, keksintö tai taideteos, Lehtonen tähdentää.

Opiskelijoita on rohkaistava myös kokeilemiseen, sillä juuri heissä piilee yliopistojen ääretön luova voimavara.

– Rehellisesti sanottuna yhteiskunnassamme on jo ehkä liikaakin lukeneita mutta ei osaavia ihmisiä. Meidän pitääkin kriittisesti pohtia opetuksen ja opiskelun ydinasioita: mitä ja miten opiskelijat opiskelevat, miten heitä opetetaan ja arvioidaan ja miten he oppivat. Meidän pitää luoda järjestelmiä, jotka luovat oppimiselle otolliset olosuhteet, sillä opiskelun tavoitteena ei voi olla vain opitun ilmaiseminen tenttitilanteessa.

Lehtosen mukaan järkevästi rakennetut pedagogiset mallit ja prosessit sekä teknologiset välineet voivat osaltaan helpottaa oivaltamista. – Maana ja kansantaloutena Suomi tarvitsee kriittisen, luovaan ongelmanratkaisuun pystyvien ihmisten massan, joka pystyy saamaan aikaan aitoja innovaatioita. Jotta se olisi mahdollista, suomalaisten täytyy luopua kateudesta, kyräilystä ja pohjalaisesta ”Mitä se ny meinaa?” -asenteesta, Lehtonen kuittaa.

Aitojen oivallusten syntyminen edellyttää lisäksi riittävän haastavien, avointen ja todellisten ongelmien tarjoamista sekä oikeita ympäristöjä ja välineitä ongelmien käsittelyyn. Esimerkiksi Lehtosen ulkomaisten tutkimuskumppaniensa kanssa kehittämä innovatiivisen opetuksen, opiskelun ja oppimisen malli simulaatioilla ja virtuaalitodellisuudessa antaa erään vaihtoehdon perinteiselle oppimiselle.

– Innovatiivinen oppiminen perustuu ohjaamiseen: opiskelijat ohjataan käyttämään virtuaalitodellisuuden välineitä, toimimaan ympäristössä sosiaalisesti sekä hahmottamaan ongelmia. Ongelman löytäminen on yhtä tärkeää kuin sen ratkaiseminen, ja siinä tieteellinen tieto ja menetelmät ovat korvaamattomana apuna. Usein hyvät innovaatiot syntyvät, kun löytyy ongelma, siihen mielekäs ratkaisu ja lopulta tapa tuotteistaa idea, Lehtonen mainitsee.

Mobiili verkko-opetus, puhumattakaan virtuaalitodellisuuden käytöstä, on kui-

tenkin vielä vähäistä. Professori Heli Ruokamo toivoo, että opettajat rohkaistuisivat ottamaan huomioon nykyistä enemmän kannettavien tietokoneiden tarjoamat mahdollisuudet opetuksessa.

– Kun kontaktiopetuksen määrä vähenee, siirtyy oppimisen vastuu opiskelijalle ja opiskelu verkossa lisääntyy. Silti opettajien työ ei vähene, vaan siirtyy valmisteluun, samanaikaiseen ohjaukseen ja henkilökohtaisen palautteen antoon. Verkko-opetus ja -ohjaus kannattaakin hoitaa tiimeissä, joissa tunnetaan sisältö, tekniikka ja pedagogiset mallit. Jos näin saavutetaan parempia oppimistuloksia, on se opettajienkin etu, Ruokamo ehdottaa.

Uskallusta tieteelliseen revittelyyn tarvitaan

Mediapedagogiikkakeskuksessa uskotaan vakavissaan leikkisän iloiseen kampukseen.

– Leikillisuus ja oppimisen ilo voivat olla mukana kaikissa yliopiston tehtävissä – opetuksessa, tutkimuksessa ja yhteiskunnallisessa tehtävässä. Tieteen tekeminen voi olla perinteisen nenä kiinni kirjassa -tavan lisäksi uusia oivalluksia, innovaatioita, tieteellistä revittelyä, rajojen kokeilua, Ruokamo esittää.

Miika Lehtonen visioi myös aidosti virtuaalista kampusta, jossa olisi muutama reaali maailmasta puuttuva huone.

– Tulevaisuuden yliopistossa voisi olla sekä professori että virtuaaliprofessori. Kehollisen käyttöliittymän avulla ja professorin vaatteisiin asennettujen elementtien kautta hänen äänensä, kädenliikkeensä ja katseensa suunnan näkisi myös virtuaaliprofessorin kautta tai jopa tallenteena. Tällöin voitaisiin aidosti puhua virtuaaliyliopistosta, eikä nykyisestä järjestelmästä, joka tarjoaa lähinnä sähköpostiosoitteita ja mahdollisuutta latailla muutamia www-sivua ja Word-dokumenttia Internetistä, Lehtonen maalailee. ●

Heli Ruokamo

Sitä opetetaan – mitä tutkitaan

Monien haasteiden ja tulosvaatimusten edessä olemme pohtineet, miten vastata erilaisia toimintatapoja yhdistelemällä ja uudistamalla kaikkiin niihin odotuksiin, mitä meihin yliopisto-opettajiin, -tutkijoihin ja -opiskelijoihin kohdistetaan. Samalla jokaisen olisi saavutettava itselleen asettamat tavoitteet tarkoituksenmukaisesti.

Universitas-aatteen sekä yliopistolain ja -asetuksen hengen mukaisesti yliopistossa tulisi harjoittaa korkeinta tutkimusta ja siihen perustuvaa ylintä opetusta. Näiden rinnalle olemme saaneet myös kolmannen tehtävän, yhteiskunnallisen palvelun, jonka tulee nivoutua edellä mainittuihin. Siis: tutkimme sitä, mitä opetamme ja opetamme sitä, mitä tutkimme. Yhteiskunnallisen tehtävän tulee tukea opetusta ja tutkimusta.

Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan mediapedagogiikkakeskuksessa on meneillään useita mediakasvatukseen sekä tieto- ja viestintäteknikan opetus- ja viestintäkäyttöön liittyviä tutkimus- ja kehittämishankkeita, jotka liittyvät kiinteästi opetuksen kehittämiseen ja joilla on tiiviit yhteydet myös ympäröivään yhteiskuntaan. Tässä Kide-lehdessä esitellään MPK:n projekteista kolmea: Let's Play, MOMENTS ja MobIT.

Opetus, tutkimus ja yhteiskunnallinen palvelu käsi kädessä

Let's Play tutkii, miten leikkimistä ja pelaamista voidaan hyödyntää oppimisen ja kasvamisen prosesseissa erityisesti perusopetuksessa ja mitä ominaisuuksia leikkilisyys edellyttää oppimisympäristöltä. Projektissa on kehitetty myös opintojakso yliopisto-opiskelijoille: Leikit, pelit ja simulaatiot ohjauksessa ja oppimisessa. Syksyllä 2005 käynnistyvän opintojakson tavoitteena on perehdyttää opiskelijat ohjauksen, leikkimisen ja pelaamisen

sekä oppimisen pedagogisiin perusteisiin, käsitteistöihin ja ympäristöihin. Opintojakson aikana opiskelijat tulevat analysoimaan leikkimistä ja pelaamista varten rakennettuja oppimisympäristöjä ja kehittämään niihin sensoritekniikkaa ja digitaalista mediaa hyödyntäviä pelejä ja leikkejä.

Opintojakso on syntynyt Let's Play -projektin tutkijoiden *Pirkko Hyvösen* ja *Marjaana Juujärven* sekä KasVi-hankkeen projektiopintojen opiskelijoiden *Harri Heikkilän* ja *Jaana Virtasen* yhteistyönä. Ohjaajana on ollut suunnittelija *Virpi Vaattovaara* ja allekirjoittanut vastuopettajana. Tämentyyppisen toimintojen yhdistämisen kautta on voitu vastata moniin odotuksiin ja tarjota samalla mahdollisuus erilaisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Let's Play -projektin tutkijoilla on ollut mahdollisuus osallistua yliopisto-opetuksen kehittämiseen tutkimuksen keinoin osana väitöskirjatöitään ja saavuttaa tätä kautta niin projektille kuin itselleenkin asetettuja tavoitteita. Perusopiskelijat ovat voineet osallistua niin yliopisto-opiskelijoille kuin perusopetuksenkin suunnatun opetus- ja viestintäkäyttöön tulevan oppimateriaalin tuottamiseen osana omia opintojaan. Opiskelijat ovat olleet myös kiinnostuneita jatkamaan aiheen parissa osana tulevia kandidaatin ja maisterin tutkielmiaan.

Opetushenkilöstö on voinut toteuttaa projektiopintoja mielekkäällä tavalla laajentaen samalla opiskelijoiden kurssitarjontaa sekä ohjata ja toteuttaa tutkimusta aiheen tiimoilta. Ympäröivä yhteiskunta saa tulevaisuudessa hyödynnettäviä tutkimustuloksia ja käytännön kokemuksia niin tutkintojen, opinnäytteiden kuin oppimateriaalienkin muodossa ja projektin rahoittajat voivat hyödyntää niitä tuotekehityksessään.

Professori Heli Ruokamo kuvaa artikkelissaan, kuinka yliopisto-opetusta voidaan kehittää tutkimuksen keinoin ja sitoa se samalla myös yliopiston kolmanteen, yhteiskunnalliseen tehtävään.

Tämä on yksi esimerkki siitä, miten yliopisto-opetusta voidaan kehittää tutkimuksen keinoin ja sitoa se samalla myös yliopiston kolmanteen, yhteiskunnalliseen tehtävään kaikkia osapuolia palvelemaan. Projektiopinnot käynnistyvät taas joulukuussa 2005. Otamme mielellämme vastaan hyviä ehdotuksia uusien opintojaksojen kehittämiseksi. •

Pelisilmää opetukseen

Paljon on puhetta peleistä ja leikeistä, etenkin niiden viihdyttävästä vaikutuksesta, mutta kuinka paljon todella pohditaan niiden monipuolisuutta opetuksen ja oppimisen näkökulmasta? Opettajan päivittäiseen repertuaariin pelit kuuluvat siinä missä liitu, leuka, kalvot ja kirjatkin.

Pelien hyvä puoli on se, että peleissä kaikki oppilaat toimivat, jokaisella oppilaalla on pelissä tärkeä rooli. Jo se sinällään on tärkeää. Parhaimmillaan lapsi oppii pelin tai leikin avulla ja oivaltaa uuden asian itse. Pelit ja leikit toimivat hyvin myös opittua asiaa kertaavana osiona. Opettajan on helppo antaa nopeimmille oppilaille peli pelattavaksi, kun varsinaiset yhteiset, kaikille tarkoitetut tehtävät on jo tehty. Peleissä oppilas saa heti palautteen ratkaisun oikeellisuudesta. Vanha, kunnon LUKO-peli on edelleen toimiva ja suosittu peli.

Hyviä puolia peleistä löytyy suuremmin miettimättä. Entäpä pelien huonot puolet? Pelien tehtävä koulu- maailmassa on toimia yhtenä monista oppimisvälineistä. Opettajan on tarkoin pohdittava, mikä peli on missäkin tilanteessa perusteltu työskentelytapa, vai onko se sitä ollenkaan? Voiko pelejä muuten olla liian usein oppitunneilla?

Kolumni
Kati Karvonen
Luokanopettaja
Ounasrinteen koulu,
Rovaniemi

Pelaamisen ensisijainen tarkoitus luokkatilanteessa ei ole viihdyttää lasta, vaan toimia yhtenä monista oppimista-voista. Viihtyvyyden takaa mielekäs toiminta ja opettajan haasteena onkin tarjota sellaisia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia, että kaikki oppilaat innostuvat toimimaan yhdessä.

Parhaat pelit tehdään itse!

Lautapelit ovat luokkatilanteessa käteviä, mutta niiden tekemistä pidetään työläänä. Pelin ei tarvitse olla visuaalisesti kovinkaan näyttävä. Tavallinen peruspelilauta on hyvin kätevä peliin kuin peliin. Opettaja voi itse kehittää tai antaa oppilaiden keksiä eri oppiaineisiin liittyviä kysymyksiä, joita oppilaiden tulee ratkaista.

Oppilaat tekevät pelejä mielellään myös itse! Pelin tekeminen on usein aikaa vievää puuhaa, joten pelejä kannattaa tehdä projektiluonteisesti eri oppitunneilla. Näin voidaan panostaa pelin toimivuuteen ja uskottavuuteen. Kun oppilaat ovat tehneet pelin itse alusta lähtien, he haluavat panostaa myös pelin juoneen, sen eri tehtäviin ja kysymyksiin. On hyvin motivoivaa, että oppilaat ovat saaneet itse valita, mihin oppiaineeseen heidän pelinsä pohjautuu. On erittäin tärkeää käyttää aikaa pelin sääntöjen opettamiseen toisille sekä myös itse pelaamiseen. Näin oppilaat kokevat tehdyn työn tärkeäksi ja oppivat arvostamaan omaa ja toisten työtä.

Pelien rakentaminen, niiden esitteleminen toisille ja niiden pelaaminen pitää sisällään hyvin paljon oppilaille tärkeiden taitojen harjoittamista. Pitkäjänteinen työskentely, pelin ulkoasun suunnittelu ja toteutus, pelin juonen keksiminen, aiheeseen perehtyminen kysymysten asettelussa, pelin ohjeiden kertominen toisille ja yhdessä toimiminen ovat todella jokaiselle oppilaalle haasteellista ja motivoivaa puuhaa!

Vau, mikä idea!

Leikkien ja lorujen käyttäminen toimii mielestäni parhaiten mm. musiikin, englannin ja äidinkielen tunneilla. Leikeissä oppilaat uskaltavat roolinsa kautta tekemään asioita, jotka omana itsenä tuottaisivat ongelmia. Uudet opettajanoppaat ovat täynnä asiantuntijoiden tekemiä suunnitelmia, jotka pitävät sisällään paljon toimintaa, pelejä ja leikkejä. Opettajan tulisikin olla sopivan utelias, jotta hän hakisi jatkuvasti uusia tapoja kehittää itseään ja opetustaan. Työkavereilta löytyy varmasti myös upeita ajatuksia ja tapoja toimia. Jutelkaa!

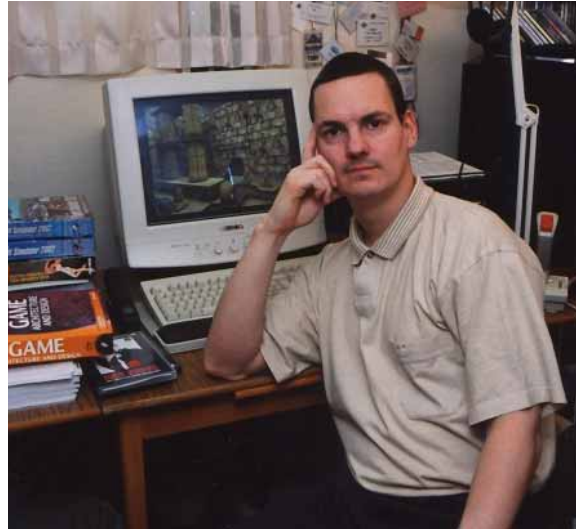
Kohti peliyhteiskuntaa

Tietoyhteiskuntakeskustelun sävy muuttuu. Eilisen visiot haalistuvat ja katoavat tuorempien varjoon. Tietoyhteiskunnasta on tulossa peliyhteiskunta. Pelit valtaavat entistä suuremman siivun informaatioteknologiasta ja pelejä näkee kaikkialla. Peleistä puhutaan ja niitä pelataan - niin kotona kuin koulussa. Pelkät tietotekniset taidot eivät tulevaisuudessa riitä, vaan ihmisten on hallittava myös pelit ja pelaaminen.

Pelit eivät ole enää pelkästään viihteen etuoikeus. Pelejä pelataan mitä erilaisimmissa paikoissa ja mitä oudoimpien motivaatioiden ajamana. Vaikka viihdeteollisuudessa liikkuu suurin raha, on pelaamisen tulevaisuus paljon muutakin. Esimerkiksi pelien valjastaminen opetuksen ja oppimisen välineeksi on viime vuosina saanut yhä enemmän huomiota. Vuorovaikutteisuus, haasteellisuus ja motivointi ovat johdattaneet katset pelien suuntaan. Valitettavan usein tämä välineellistäminen on hävittänyt alkuperäisen pelaamisen idean – hauskuudesta puhumattakaan. Vaikka peli on käsitteenä väljä ja usein virheellisesti käytetty, on peli-nimike lyöty turhankin helposti myös sovelluksille ja aiheille, joissa pelimäisyys on lähinnä haave.

On selvää, että viihteen leimaama peli-imago toimii houkuttelevana markkinointikeinona niin tuotteille kuin tutkimuksellekin. Ehkä juuri tästä syystä akateemisen maailman ”fossiilit” vähättelevät ja pelkäävät aihealuetta. Opiskelijoiden, median ja jopa peliteollisuuden taholta osoitetaan kiitosta ja kiinnostusta, mutta yliopiston oma väki toimii usein muutoksen jarruna. Pelitutkimuksen kehitysmahdollisuuksia heikentävät asenneongelmat, tietämättömyys ja täysin perusteeton kateus. Tällaisesta nurkkakuntaisuudesta on päästävä eroon ja suunnattava voimavarat tuloksen tekemiseen.

Yliopistojen tärkeä tehtävä, opetuksen ja tutkimuksen ohella, on yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Pelitutkijan vaikutusmahdollisuudet ovat huomattavat mm. aiheen yleisyyden ja popularisoitavuuden vuoksi. Jokaisella meistä on jonkinlainen kuva tai käsitys tietokone- ja videopeleistä sekä niiden perustoimintamalleista. Ilmassa leijuu kuitenkin vahva ennakoasenteiden ja stereotyyppien pilvi. Pelien suuri tuntematon pelottaa ja seurauksena on niin välinpitämättömyyttä kuin kiihkeää vastustustakin. Tietämättömyys johtaa harhaan.

Siula
FT Tony Manninen
Professori
Oulun yliopisto
Tietojenkäsittely-
tieteiden laitos
LudoCraft pelitutkimus-
yksikön johtaja
Digital Games Research
Associationin (DiGRA)
hallituksen jäsen

Asennekasvatusta, tietoa ja näkemystä kaipaavia löytyy paljon. On nuorisokulttuuria kummastelevia opettajia, lasten harrastuksista hämmentyneitä vanhempia, pelikoukut itsestään selvänä pitäviä teinejä sekä pelilukutaidottomia päättäjiä. Porukkaan mahtuu myös esikoululaisia, jotka haluaisivat tietää lisää pelien tekemisestä ja pelaamisesta. Heidän tiedonjansansa on suunnaton ja motivaatio loputon – olipa sitten kyseessä pelit ja pelaaminen missä muodossa tahansa. Lapsensa kanssa yhdessä pelaaminen on takuulla antoisaa jokaiselle vanhemmalle – lapsesta puhumattakaan.

Kaikki edellä mainitut tarvitsevat monipuolista ja puolueetonta tietoa peleistä, pelaamisesta ja pelien syvimmästä olemuksesta. Tämän tiedon selvittämisessä on yliopistotutkimuksella merkittävä rooli. Tietokonepelien suunnittelua, rakentamista ja käyttöä tarkastelevaa tutkimusta on kuitenkin vaikea harrastaa tutkijankammioiden teoreettisessa maailmassa. Käytäntöihin käsiksi pääseminen vaatii pelaamista ja pelien tekemistä. Tähän tarvitaan kuitenkin niin henkisiä kuin taloudellisiakin resursseja.

Päättäjät ja rahoittajat ovat avainasemassa peliyhteiskunnan suhteen. Rohkeat päätökset ja satsaukset pelitutkimukseen tuovat sijoituksen takaisin moninkertaisesti.

Esko Riepula

Kaikella on aikansa!

Kaikella on aikansa, otsikoi rehtori Esko Riepula viimeisen avajaispuheensa, jonka hän piti Lapin yliopiston rehtorina. Samalla tuli kuluneeksi 26 vuotta siitä, kun hän piti ensimmäisen avajaispuheensa yliopistoa edeltäneen Lapin korkeakoulun vihkiäisjuhlassa. Puheeseensa hän oli koonnut rehtorikauteensa liittyneitä tiede- ja korkeakoulu-politiikan sekä suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen liittyneitä ajankohtaisilmiöitä, joilla on merkitystä edelleen.

Seuraavaan tiivistelmään on koottu keskeisimmät aihealueet, joita rehtori Esko Riepula käsitteli puheessaan. Kokonaisuudessaan puhe löytyy osoitteesta: <http://www.ulapland.fi/avajaispuhe2005>

Vapaa tutkimus

”Kun tuolloin totesin, miten vapaan tutkimuksen on ollut entistä vaikeampi hengittää Hallinnollisen Järjestyksen anturan alla, paineet siihen suuntautuvat tällä hetkellä ns. elinkeinoelämän taholta. Sille kun mikään Suomen yliopistoissa ei tunnu olevan kyllin hyvää ja tutkimuksenkin kun olisi sen mielestä keskityttävä vain tuotekehitykseen. Kuitenkin – kuten ensimmäisessä puheessani totesin – positiivisimmin yliopistot ovat aina vaikuttaneet yhteiskuntaan silloin, kun vapaa tutkimus on voinut niissä hyvin. Niinpä katsoinkin Lapin korkeakoulun tärkeimmäksi tehtäväksi vapaan tutkimuksen harjoittamisedellytysten turvaamisen ja vahvistamisen. Vielä vaativammaksi tämä tehtävä on tullut korkeakoulun nimen vaihduttua yliopistoksi.”

”Yliopiston perustehtävään, sen itseisarvoon yhteiskunnassa, olen palannut useissa puheissani. Ensimmäisen vuosikymmenen tyynen kehityskauden jälkeen 1990-luvun turbulenssissa oli nuoren yliopiston ensimmäinen kuolemanlaakso. Se ylitettiin toimintaa tehostamalla ja uusilla kansallisilla avauksilla. Kymmenen vuoden takaiset

(1995) ajatukset tiede- ja korkeakoulu-politiikan linjanveidoista tuntuvatkin varsin tutuilta. Silloinkin näet yliopistoja vaadittiin profiloitumaan ja toimintaa keskittämään paremman kilpailukyvyyn nimissä.”

Alueellinen vaikuttavuus

”Uuden yliopiston erityistehtävänä olen alusta lähtien pitänyt sen alueellista tehtävää eli nykytermein alueellista vaikuttavuutta. Siinä, samoin kuin alueellisen neuvottelukunnan asettamisessa olemme olleet valtakunnallisia suunnannäyttäjiä. Vasta neljännesvuosisata myöhemmin hän yliopistojen alueellinen tehtävä tuli niitä koskevaan lakiin, samoin kuin alueelliset neuvottelukunnat ovat yleistyneet kattamaan lähes kaikki yliopistot. Sama kansallinen pioneerin rooli koskee myös pohjoisten alueiden kansainvälistä yhteistyötä, johon suuntasimme uutta yliopistoa jo sen alkumetreillä.”

Koulutuksen merkitys

”Koulutuksen merkitys kehitystä aikaansaavana ja yhteiskunnan toimivuuden takaajana on ollut niin ikään usein esillä puheissani. Lähtökohdan vuoden 1991 avajaispuheeseeni antoi edellisen vuoden vaihteessa julkistettu Kansainvälisen tiedottamisen neuvottelukunnan (KANTINE) loppuraportissa asetettu tavoite, jonka mukaan ”Suomen koulutuksen tasoa on merkittävästi kohotettava

kaikilla koulutuksen alueilla. Tavoitteena tulee olla suomalainen, joka on parhaiten koulutettu eurooppalainen vuonna 2010”. Kansainvälisiin arviointeihin perusteella voimme todeta, että tuolloin kahden vuosikymmenen päähän asetettu tavoite on jokseenkin saavutettu ja sen ovat mahdollistaneet – kerkäpä muut kuin – ”mutasarjassa painivien yliopistojemme” kouluttamat opettajat ja muut toimijat.”

”Kun valtionhallinnossa on jälleen herätty tuottavuustalkoisiin ja keinona tuottavuuden lisäämiseen pidetään ennen kaikkea valtion henkilöstömäärän vähentämistä, mikä koskee yliopistojakin, voi kysyä, eikö olisi viisaampaa panostaa edelleen koulutuksen kehittämiseen kuin yliopistojen henkilöstöleikkauksiin?”

Yliopistojen johtaminen

”Jälleen ajankohtaiseen yliopistojen johtamista koskevaan keskusteluun osallistuin jo vuoden 1992 avajaispuheessani. Totesin, että ”vaaleihin perustuvat akateemiset valintajärjestelmät tapaavat tuottaa heikkoa johtajuutta”. Yliopiston johtamisjärjestelmäksi suosittelin mallia, joka olisi toisaalta keskittävä ja toisaalta hajauttava. Keskittävänä elementtinä siinä olisi rehtori, hajauttavana tiedekunnan ja erillislaitokset, joiden johto edustaisi välitasolla keskittävää elementtiä.”

”Yliopiston hallituksen pitäisi olla board of trustees -tyyppiä eli lähinnä yliopiston strategian toteuttamista vaativien resurssien hankintaan keskittyvä ja yliopiston palvelutavoitteita määrittävä.

Avajaispuheensa päätteeksi Suomessa pisimmän rehtorikauden yliopistossa tehnyt Esko Rieppola tiivisti rehtorikautensa kokemuksista testamentin Suomen yliopistoille.

- 1. Vapaan perustutkimuksen ensisijaisuus.** Vain tieteen ja kulttuurin autonominen kehitys kykenee pitkän päälle turvaamaan yhteiskunnallisen kehityksen. Muu on harhaa. Wilhelm von Humboldtin sanoin: ”Valtion täytyy aina ymmärtää, ettei se oikeastaan voi auttaa tiedettä, koskapa aina koituu vahinkoa, kun se asiaan puuttuu: tiede menestyy itsestään äärettömän paljon paremmin.” Samalla on huolehdittava siitä, ettei perustutkimus ole yliopistoissamme jäämässä vain ns. huippuyksiköiden etuoikeudeksi.
- 2. Kansakunnan tiedon ja taidon tason jatkuva kohottaminen koulutuksen avulla.** Toisin kuin vieläkin kuulee väitettävän, ei ole rajaa sille, kuinka suuri osa kansakunnasta kykenee suorittamaan myös korkea-asteen opintoja, jos koululaitos antaa siihen riittävät valmiudet. Yliopistot ovat puolestaan avainasemassa siinä, millaisilla tiedoilla, taidoilla, asenteilla ja henkisillä voimavaroilla koulujen avainhenkilöt – opettajat – työtään tekevät. Mistään syystä meillä ei ole varaa laskea opettajankoulutuksemme tasoa, vaikka sellaista on kasvatustieteilijöiksikin itseään tituleeraavien taholta esitetty.
- 3. Yliopiston yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa on lisättävä ja kehitettävä alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.** Vain tätä kautta sen vaikuttavuus vahvistuu.
- 4. Yliopiston johtamisjärjestelmä on ajantasaistettava.** Rehtorin ja dekaanien valinnassa on rohkeasti siirryttävä sopimusperusteiseen rekrytointitapaan ja hallituksesta tehtävä selkeästi strategiseen ohjaukseen ja resurssien varmistamiseen keskittyvä, samoin kuin tiedekuntaneuvostoista tutkimuksen ja opetuksen laadun varmistukseen keskittyviä.
- 5. Yliopiston nykyistä yksilökeskeistä toimintakulttuuria on kehitettävä yhteisölliseen suuntaan.** Tämä edellyttää yliopiston avainhenkilöiltä – professoreilta – nykyistä voimakkaampaa sitoutumista omaan tehtäväänsä, tiedeyhteisönsä ja yliopistoonsa.

Juuri näistä syistä hallituksessa tulee olla myös yliopistoyhteisöön kuulumattomia, mutta yliopiston kehittämisestä kiinnostuneita henkilöitä.”

”Tiedekuntien dekaaneista tulisi kehittää todellisia johtajia aina tehtävän päätoimisuuteen saakka. Niin rehtorin kuin dekaanien tulisi olla tehtävässään enemmänkin sopimukseen kuin vaaliin perustuvassa suhteessa nimittäjäänsä, jona toimisi rehtorin osalta hallitus yhdessä vaalikollegion kanssa ja dekaanien osalta rehtori yhdessä tiedekunnan kanssa.”

Aluekehitys ja aluehallinto

”Ensimmäisen kerran kiinnitin huomiota kansanvaltaisen aineksen puuttumiseen väliasteen hallinnostamme jo 1980-luvun puolivälissä. Katsoin parlamentaarisen järjestelmän kautta tapahtuvan keskuhallinto-ohjauksen tulleen alueellisen kehityksen voimavarana tiensä päähän, minkä vuoksi kehitystä aikaansaavaan keinovalikoimaan tarvitaan uusia välineitä alueellisen päätösvalan vahvistamisen kautta.”

”Kun palasin tähän aihepiiriin vuosien 2002 ja 2003 avajaispuheissani, ne saivat aikaan laajemman – jopa valtakunnallisen – keskustelun. Asetin tarkastelun vastakohtiksi ns. vanhan ja uuden aluepolitiikan ja niiden aikaansaannokset. Kuvasin jälkimmäistä enemmänkin virkamiesten ohjelmatehtäviksi kuin aitoja aluevaikutuksia tuottavaksi. Kärjistyksen herätti tietenkin paljon kritiikkiä. Puheilla saattoi olla kuitenkin vaikutuksensa viime eduskuntavaalien jälkeisten hallitusten ohjelmiin kirjattuihin aluehallinnon vahvistamistavoitteisiin, joiden toteuttamisessa saattoi olla myöhemmin mukana selvitysmiehen roolissa. Valmistelun tuloksena hallitus antoi eduskunnalle juhannuksen alla esityksensä alueiden kehittämislain muuttamiseksi, jossa aluehallinnon kansanvaltaisia elementtejä vahvistetaan.”

Yhteisöllisyyden problematiikka

”Autonomisesta asemastaan huolimatta yliopistot eivät ole itseään vaan sitä yhteiskuntaa varten, jossa ne toimivat. Tätä sanomaa olen tuonut esiin eri yhteyksissä.”

”Yhteisöllisyyden teema tuli erityisen ajankohtaiseksi 1990-luvun lopulla, jolloin talouslaman jälkeisessä krapulavaiheessa itsekkyyks ja oman edun tavoittelu nostettiin Suomessa jopa muun arvopohjan edelle. Se näkyi yksityisen ja julkisen rajan hämärtymisellä ja oman edun asettamisena yhteisen hyvän edelle sekä markkinamekanismin ulottamattomana yhteiskunnan kaikille aloille.”

”Keskustelu hyvinvointivaltion mahdollisuuksista kiihtyi 1990-luvun puolivälissä, jolloin uusliberalistiset opit alkoivat saada jalansijaa Suomessakin. Käsitellessäni yhteisöllisyyden uusia haasteita syksyllä 1996 painotin yleisen hyvinvointipolitiikan ensisijaisuutta tarveharkintaiseen sosiaalipolitiikkaan verrattuna sillä perusteella, että yleisen hyvinvointipolitiikan vahvuus on siinä, ettei se kohdistu köyhyyden hoitamiseen vaan sen synnyn ehkäisemiseen.”

Innovaatiot tulevaisuuden rakennuspuina

”1980-luvun alussa ennakoin, että olemme tulossa kauden, jossa aineellisia investointeja merkittävämmäksi tulevat investoinnit inhimilliseen pääomaan ja kuinka tuleva hyvinvointi riippuu ennen kaikkea kansalaisten kyvystä tunnistaa ja ratkaista uusia ongelmia yksinkertaisesti siitä syystä, että rutiiniratkaisuja vaativat prosessit tulevat kehitysmaiden erityisalaksi.”

”Tältä pohjalta piiskasin yliopistoväkeä – niin opettajia kuin opiskelijoita – innovaatiotutkimukseen ja innovatiiviseen oppimiseen, minkä yhteydessä korostin ennakkoinnin ja osallistumisen merkitystä. Nyt kaksi vuosikymmentä myöhemmin nämä asiat ovat tulleet luoksemme hyvin konkreettisina: rutiiniryöntein siirtyminen kehitys- ja kehittyviin maihin sekä ennakointi- ja arviointitutkimuksen ja koulutuksen välttämättömyys on tullut itsestään selvyydeksi. Tässäkin olimme maamme yliopistoista ensimmäisten joukossa perustamalla ennakointi- ja arviointikeskuksen neljä vuotta sitten ja aloittaessamme systemaattisen alan koulutuksen tänä syksynä.”

Lopuksi rehtori Rieppula totesi, että on ollut etuoikeus olla mukana rakentamassa uutta yliopistoa ja saattaa se miehuuden vaiheeseen. Vaikka syystä voimme olla iloisia ja ylpeitäkin siitä, mitä olemme neljännesvuosisadassa saaneet aikaan, henkilökohtaisesti meidän tulee muistaa:

”Ei jää muistoa esi-isistä; eikä jälkeläisistäkään, jotka tulevat, jää muistoa niille, jotka heidän jälkeensä tulevat.” Saarn.1:11.

Mutta jos tunnemme ollemme mukana luomassa yhteistä hyvää ja eläneemme sitä kautta mielekkään elämän, meillä on kuitenkin oikeus iloita teoistamme, sillä:

”ei ole mitään parempaa, kuin että ihminen iloitsee teoistansa, sillä se on hänen osansa. Sillä kuka tuo hänet takaisin näkemään iloksensa sitä, mikä tulee hänen jälkeensä?” Saarn. 3:22. ●

Antti Määttä

Yliopistokoulutus murroksessa – suuntana sivistys vai rahastus?

Opiskelijoiden puheenvuoron Lapin yliopiston 27. lukuvuoden avajaisissa käytti Lapin yliopiston ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja Antti Määttä. Puheessaan hän käsitteli mm. Euroopan ulkopuolisille opiskelijoille suunniteltuja lukukausimaksuja.

Yhteiskuntatieteiden ylioppilas Antti Määttä ei pitänyt lukukausimaksuja soveltuvina suomalaisen koulutusjärjestelmään. Suomen osallistumisen kansainvälisille koulutusmarkkinoille hän hyväksyi, kunhan kansainvälistymisen resurssit turvataan ruhomatta yhteiskunnan ja koulutusjärjestelmän perusarvoja ja -rakenteita.

Määttä kehotti pohtimaan myös niitä ongelmia, joita aiheutuisi siitä, että luennoilla istuisi kahden kastin väkeä, maksavia asiakkaita ja ilmaiseksi opiskelevia eurooppalaisia.

– Todennäköisesti lisärahoitusta lukukausimaksuisista saisivat vain ne yliopistot, joiden koulutusarsenaaliin kuuluu lääketieteitä, tekniikkaa tai kaupallisia tieteitä, Määttä arvioi.

Määttä käsitteli puheessaan myös Rovaniemeä opiskelijakaupunkina. Hän odotti yhdistyvältä Rovaniemeltä uudenlaista otetta opiskelijoiden tukemisessa.

– Kiinteistöveron poistaminen opiskelija-asunnoilta las-kisi vuokratasoa ja olisi hienoa profiloitumista dynaamiseksi opiskelijakaupungiksi, Määttä ehdotti.

Rovaniemellä on tilaisuus olla edelläkävijä myös tietoyhteiskuntakehityksessä. Lapin yliopisto on aukaissut latua tarjoamalla opiskelijoilleen kannettavat tietokoneet.

– Niiden käytettävyyttä voisi parantaa huomattavasti perustamalla keskustaan langattoman verkon, Määttä sanoi.

Puheensa lopuksi hän lausui ylioppilaskunnan puolesta kiitokset rehtori Esko Rieppulalle.

– Ilman rehtori Rieppulan johtajuutta Lapin yliopisto ei olisi sitä, mitä se on nyt. Kiitän rehtori Rieppulaa välittömästä ja ennakkoluulottomasta asenteesta opiskelijoita kohtaan. Rehtori Rieppulan kaudella opiskelijoiden ääni on saanut kuulua, mikä on edellytys akateemisen yhteisön toiminnalle ja kehittämiselle, Määttä sanoi. ●

Jacob Söderman

Tiedefoorumi pohtimaan yliopistojen tulevaisuutta

Oikeustieteen tohtori (h.c.), Euroopan oikeusasiamies (emeritus) Jacob Söderman hämmästelee äänekkästä keskustelua maamme yliopistoista. Keskustelun kriittisen sävyn hän uskoo johtuvan siitä, että nyt käydään taistelua maamme sivistyspoliittisesta linjasta.

– Perinteinen humboldtilainen sivistysyliopisto ei kelpaa elinkeinoelämän nykyisille johtohenkilöille. Ilmeisesti nyt pyritään siihen, että yliopistoista saadaan uusi sampo ehdoitta tukemaan menestyksellistä bisnestä ja takaamaan yrityksille entistä parempia voittoja, totesi Jacob Söderman puheessaan Lapin yliopiston 27. lukuvuoden avajaisissa.

Söderman nosti puheessaan esille kolme asiaa, joihin tulee löytää järkevä ratkaisu: miten toiminta rahoitetaan, miten yliopistot saadaan kansainvälistymään sekä millä foorumilla maamme sivistyspoliittiset linjaratkaisut voitaisiin menestyksellisesti löytää?

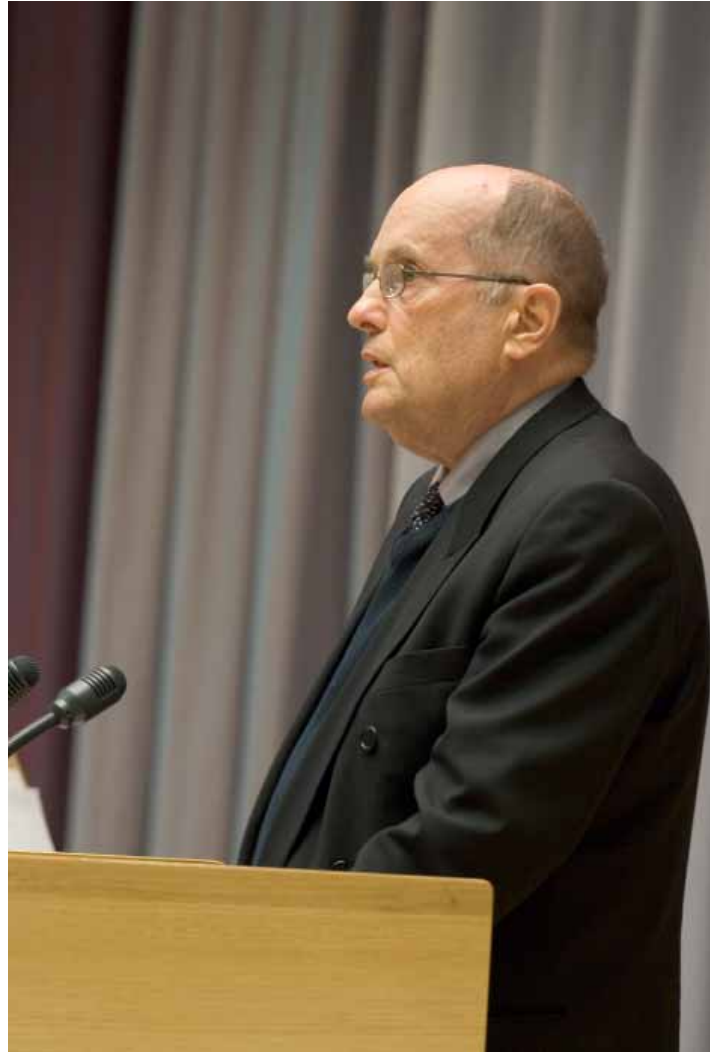
Yliopistojen rahoituksen suhteen suurin arvoitus on Södermanin mukaan siinä, millä tavalla valtioneuvoston keväinen kehyspäätös pitää ymmärtää.

– Onko esimerkiksi niin, että pieni vaikutusvaltainen joukko on jo päättänyt, että veroja kevennetään jatkuvasti luovuttaen näin enenevästi perinteisiä yhteiskunnallisia tehtäviä markkinoiden hoidettavaksi. Perinteiselle pohjoismaiselle yliopistolle, jonka perusturvana on julkinen rahoitus, tämä tietäisi suuria ongelmia. Se olisi valitettavasti vielä suurempi ongelma Turku–Tampere–Helsinki- kolmion ulkopuolella sijaitseville yliopistoille, joissa elinkeinoelämällä ei ole mahdollisuuksia suuriin satsauksiin, Söderman pohti.

Söderman kannattaa yliopistojemme järkevää kansainvälistymistä, kukin yliopisto tehtävänsä ja mahdollisuuksiensa mukaan.

– Mahdollisuus asettaa kurssimaksut EU:n ulkopuolisille opiskelijoille tuskin ratkaisee yliopistojen kansainvälistymisen rahoitusongelmaa, vaan se vaatii huomattavasti syvällisemmän pohdinnan. Olisi kovin toivottavaa, että opetusministeriö selvittäisi nopeasti, miten maamme yliopistoissa päästään eteenpäin kansainvälistymisessä ja osoitaisi siihen tarvittavat resurssit, Söderman ehdotti.

Södermanin mukaan maamme sivistyspoliittisesta linjasta pitäisi voida sopia niin, että se hyväksytään laajasti yhteiskunnassamme. Nykyistä virallista lausunnotenttelyä hän ei pitänyt kovin hyödyllisenä, koska yliopistojen lausunnoille ei käytännössä anneta painoarvoa. Hän eh-

dottikin arvovaltaisen tiedefoorumin perustamista pohtimaan ja löytämään ratkaisuja tiedepolitiikan tärkeimpiin kysymyksiin.

– Ehkäpä tien tulevaisuuteen voisi löytää valtioneuvoston nimittämä arvovaltainen tiede- tai yliopistofoorumi, jossa olisivat edustettuina yliopistot, tieteenharjoittajat, opiskelijat, elinkeinoelämä, henkilöstöjärjestöt ja valtiovarainministeriö, Söderman ehdotti. •

Olli Tiuraniemi

Kari Huhtamon Taidesäätiön kokoelma esille Lapin yliopistoon

Kari Huhtamon Taidesäätiön kokoelma esiteltiin yleisölle yliopiston lukuvuoden avajaisten yhteydessä. Kokoelmaan kuuluu 22 kuvanveistäjä, taiteen tohtori (h.c.) Kari Huhtamon veistosta vuosilta 1982–2003.

Taidesäätiön omistamat teokset on sijoitettu Lapin yliopiston tiloihin 50 vuoden ajaksi 16.8.2005 solmitun yhteistyösopimuksen perusteella. Kyseessä on poikkeuksellisen laaja yksittäisen taiteilijan teosten esillepano julkisessa tilassa. Julkiseen tilaan sijoitettuina *Kari Huhtamon* veistoksista tulee osa yliopistoyhteisön arkea.

Kari Huhtamon taidesäätiön tavoitteena on kokoelman esillepanon kautta tukea pohjoisen taiteen tekemistä, opetusta ja tutkimusta yleisesti ja erityisesti Lapin yliopistossa. Teokset ovat paitsi laajan yleisön myös erityisesti nuorten taiteentekijöiden ja -tutkijoiden käytössä. Seuraavassa vaiheessa myös Kari Huhtamon arkistoaineisto luovutetaan yliopistolle tutkimuskäyttöön.

Kari Huhtamon Taidesäätiö

Kari Huhtamon Taidesäätiön tarkoituksena on kuvanveistäjä, TaT (h.c.) Kari Huhtamon teosten ja muun taiteellisen aineiston säilyttäminen ja saattaminen yleisesti nähtäville. Säätiön tarkoituksena on myös pohjoisen taiteen opetuksen ja tutkimuksen tukeminen yleisesti ja erityisesti Lapin yliopistossa.

Kari Huhtamon Taidesäätiön perustamiskokous pidettiin toukokuussa 2005. Säätiön hallituksen puheenjohtajana toimii professori *Paavo Hofti* ja jäseninä Kari ja *Marketta Huhtamo*, teollisuusneuvos *Antero Ikäheimo*, Kuvataideakatemian rehtori *Mauri Ylä-Kotola* sekä varatuomari *Leena Roiko*.

Kari Huhtamo

Kuvanveistäjä Kari Huhtamo syntyi Rovaniemellä 1943. Hän opiskeli Helsingissä Taideteollisessa oppilaitoksessa sekä Suomen Taideakatemian koulussa vuosina 1961–1964. Veistosten, mitalien ja muotokuvien lisäksi Huhtamon tuotanto käsittää litografi-
oita, serigrafioita ja tekstiiliteoksia.

Kari Huhtamo on osallistunut laajasti yksityis- ja yhteisnäyttelyihin kotija ulkomailla vuodesta 1964 lähtien. Hänen viimeisimpiä yksityisnäyttelyitään ovat olleet näyttely Helsingin Taidehallissa 1999, Galleria Sculptoressa Helsingissä 2003 sekä retrospektiivinen näyttely Rovaniemen taidemuseossa 2003. Huhtamon teoksia on lukuisissa julkisissa ja yksityisissä kokoelmissa. Hän on saanut kuvataiteen valtionpalkinnon 1969 ja 1973. Valtion 15-vuotinen taiteilijapuraha hänelle myönnettiin 1990.

Lapin yliopiston taiteen kunniaohjorin arvo Kari Huhtamolle myönnettiin 2004 hänen ansioistaan kansallisesti arvostettuna kuvanveistäjänä ja pohjoisen visuaalisen kulttuurin rakentajana.

Esillä olevan kokoelman teokset ovat pääasiassa ruostumattomasta, haponkestävästä teräksestä valmistettuja abstrakteja veistoksia, joille ominaisia elementtejä ovat erilaiset geometriset ja orgaaniset muodot sekä niitä rytmittävät suorat ja kaarevat linjat. Veistosten koko vaihtelee metrin korkuisesta Luna Polariksesta (2003) kolme ja puolimetriseen, poltto-
maalattuun Isoon Talveen (1994). Kokoelmaan kuuluvat lisäksi mm. teokset Julia (1997), Iso Objekti (1991) ja Hyvää päivää (1982). ●

Alueellista yliopistotoimintaa vuodesta 1985

Meri-Lappi Instituutti (MLI) juhli Kemin–Tornion alueen yliopistotoiminnan 20-vuotistaivaltaan 1.9.2005 järjestetyssä seminaarissa, jonka teemana oli ”Aidosti alueellinen”.

Yliopistotoiminnan aloittamisesta Kemin–Tornion alueella sovittiin Kemin ja Tornion kaupungin, Lapin korkeakoulun ja Taideteollisen korkeakoulun kesken elokuussa 1985. Lapin korkeakoulun Kemin toimipisteen käytännön toiminta alkoi syyskuun alussa 1985 ja Torniossa tammikuun alussa 1986. Muotoilupalveluja ja täydennyskoulutusta järjestettiin alussa täydennyskoulutuskeskuksen alaisuudessa. Vuodesta 1994 lähtien toiminta jatkui Muotoilu- ja yrityspalvelut -nimisenä erillisyyksikkönä.

Oulun yliopisto perusti kaksi tutkimusprofessuuria Meri-Lapin Studiokylään Kemiin vuonna 1995. Samana vuonna Kemiin perustettiin Ympäristötekniikan tutkimuskeskuksen laboratorio ja seuraavana vuonna tiloihin tuli myös Mikroelektroniikan instrumentointilaboratorio.

Vuoden 1998 alusta Lapin ja Oulun yliopiston yksiköt yhdistyivät Meri-Lappi Instituutiksi. Instituutin toiminnan perustana on alueellinen kehittämistehtävä, joka toteutuu yliopistojen asiantuntemuksen hyödyntämisessä ja kehittämisessä Kemin–Tornion alueella ja koko Perämerenkaarella. Aluekehityksen tehtävät liittyvät vahvasti seudullisiin strategioihin.

Elokuusta 2003 alkaen otettiin käyttöön uusi toimintayksikköjako, kun aluekehitys, koulutus ja teknologia muodostivat omat yksikkönsä. Samassa yhteydessä Ympäristötekniikan tutkimuskeskus ja Mikroelektroniikan instrumentointilaboratorio yhdistyivät yhdeksi Teknologia-yksiköksi.

Koulutuksen painopiste on siirtynyt entistä enemmän tutkintoon joltavaan koulutukseen. Teknologia on mukana Digipolis Research -yhteistyössä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun ja VTT Elektroniikan kanssa. Tänä päivänä projektit, erilaiset hankkeet ja koulutukset ovat olennainen osa Meri-Lappi Instituutin toimintaa.

Seminaarissa käyttivät puheenvuoron mm. aluekehitysjohtaja *Veijo Kavonius* sisäasiainministeriöstä, rehtori *Esko Riepula* Lapin yliopistosta ja vararehtori *Liisi Huhtala* Oulun yliopistosta. ●

Valokuva: Tarja Helala

Pöydät notkuivat MLI:n henkilöstölle ja kutsuvieraille Aidosti alueellinen -seminaarissa.

Eveliina Olsson

DESERT PLANET

naurattaa muttei ole naurettava

Multimedian päätoimisena tuntiopettajana Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa toimiva *Jari Mikkola* on pitkän linjan musiikkimies. Hänellä on takanaan viisitoistavuotinen ura autotallirockia soittaneen ja useita pitkäsoittoja levyttäneen Greenhouse AC -yhtyeen kitaristina. Bänditouhujen myötä syntynyt kiinnostus levyjen visuaalisen ilmeen ja yhtyeen videoiden suunnitteluun toi hänet taiteiden tiedekuntaankin ensin opiskelijaksi ja myöhemmin sivutoimiseksi opettajaksi. Päätoimiseksi tuntiopettajaksi Jari Mikkola nimitettiin viime syksynä.

Vaikka Mikkolan päätyönä onkin nykyään multimediaalisten taitojen opettaminen pääasiassa mediatieteen opiskelijoille, hän ei silti ole jättänyt musiikkia. Tyylilajia kitaristi on kuitenkin vaihtanut. Punkrock on saanut siirtyä sivummalle, kun Jari Mikkola vuonna 2001 liittyi toisen pitkänlinjan lappilaisen muusikon, askalaisen *Jukka Tarkiaisen* yhden miehen Desert Planet -yhtyeeseen.

– Kun Jukka Tarkiainen perusti Desert Planetin, hän ajatteli, että siitä tulisi pelkkä nettibändi, jonka musiikki jaettaisiin ilmaiseksi Internetin välityksellä ja joka ei keikkailisi lainkaan. Alun perin tarkoituksenani oli tehdä bändille vain musiikkivideo Internet-jakelua varten, mutta sitten Tarkiainen pyysi minua mukaan. Yhdessä aloimme pohtia, miten bändi voisi keikkailla myös livenä.

Tänä vuonna yhtyeen keikkatahti on ollut kova huolimatta siitä, että alun perin Mikkola ja Tarkiainen päättivät esiintyä

Jari Mikkola kiertää bändinsä kanssa ympäri Eurooppaa

harvakseltaan. Keväällä Suomen lisäksi Saksassa, Itävallassa, Hollannissa ja Sveitsissä julkaistun neljännen *Mario Built my Hot Rod* -albumin jälkeen miehet lähtivät kolmeviikkoiselle Keski-Euroopan kiertueelle. Elokuussa he esiintyivät Oulun musiikkivideofestivaaleilla ja lokakuussa kalenteriin on merkitty viikon mittainen kiertue Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä. Joulukuulle on buukattu vielä yksi kymmenenpäiväinen Keski-Euroopan keikkaputki. Euroopan kiertueiden välissä bändi tekee myös ensimmäisen vierailunsa Helsinkiin. Marraskuun neljäntenä päivänä Desert Planet esiintyy Taideteollisen korkeakoulun oppilaskunnan järjestämässä vuotuisissa Arabia Maskerad -naamiaisissa.

Yhdistelemällä omaperäistä

Desert Planet ei ole mikään ihan tavanomainen yhtye. Sen soundi pohjautuu 1980-luvun videopeleistä tuttuun musiikkiin, ja musiikin taustalla kuuluu samalta vuosikymmeneltä peräisin oleva disko-komppi. Yhtyeen äänimaailmaa on levyarvosteluissa luonnehdittu muun muassa ”pilputukseksi” ja ”tilutukseksi” ja tyylilajia ”teknologiakitschiksi” ja ”syntsa-

lotteluksi”. Desert Planetin musiikki on kuitenkin vain osa bändin imagoa, johon kuuluvat ehdottomasti myös esiintymisasut ja humoristiset tietokoneanimaatiota ja liikkuvaa kuvaa yhdistävät videot.

– Heti aluksi päätimme, että bändin videot on tehtävä yhtyeen tyylin mukaisesti ja keikoilla on oltava kunnan esiintymisasut, kertoo Mikkola, joka on päävastuussa yhtyeen videotuotannosta. Lavalle hän nousee yhdessä Tarkiaisen ja bändin videoita esiintymistilanteissa miksaavan *Antti Hovilan* kanssa rautakaupasta hankituissa kemiallisissa suojajahaalareissa, joiden rintapielissä ja selustoissa komeilee toisinaan avaruusolion kasvokuva, joskus taas jotain muuta. Päässä miehillä on kirkkaanvihreät moottoripyöräkypärät ja suuret aurinkolasit. Imagolla viitataan selvästi vanhoihin tietokonepeleihin ja niiden avaruusesteetiikkaan, mutta yhtyeen imagoluomisen inspiraatiota miehet ovat hakeneet myös B-luokan elokuvista, roskakulttuurista ja hauskaasta populaarikulttuurista.

Jari Mikkolan mukaan Desert Planet on erityisen suosittu parikymppisten tietokonepeli- ja konemusiikkiharrastajien keskuudessa. He ovat löytäneet yhtyeen nimenomaan Internetin kautta.

– Netissä on olemassa maailmanlaajuinen ja aktiivinen elektronisen musiikin alakulttuuri, jossa Desert Planet -yhtyeen kaltaiset bändit ovat suosittuja.

– Emme väitäkään olevamme tässä joukossa erityisen originelleja. Totta puhuen aluksi epäilimme itekin sitä, miten yleisö oikein suhtautuu meihin. Vastaanotosta

DESERT PLANET

päätellen olemme kuitenkin onnistuneet yhdistelemään asioita niin, että lopputuloksena on syntynyt jotain omaperäistä, Mikkola sanoo.

Videoita pienellä budjetilla

Moneen Internetin alakulttuuriin liittyvä oleellisesti vaatimus vapaasta lähdekoodista ja musiikin ilmaisesta nettilevityksestä.

– Vanhana punkkarina minua ilahduttaa nettikulttuurin poliittisuus, mutta bändinä tasapainottelemme silti kaupallisuuden ja vapaan levityksen välimaastossa. Jaamme netin kautta kappaleitamme ja videoita ilmaiseksi, mutta haluamme myös myydä niitä, kertoo Mikkola, joka sanoo bändin keikkailevan mielellään myös paikoissa, joissa konemusiikkia ei ole totuttu kuulemaan. Levyjäkin on lähetetty arvosteltavaksi myös rockmusiikkiin keskittyviin lehtiin. Vastaanotto on pääosin ollut hyvää.

– Toisin kuin monet elektronisen musiikin harrastajat me olemme ensi sijassa muusikoita emmekä tietokoneohjelmoijia. Se näkyy esimerkiksi siinä, että haluamme tanssittaa ihmisiä ja tuomme konemusiikkiin perinteisiä popmusiikin rakenteita, kuten kertosäkeitä ja melodioita. Emme myöskään missään nimessä ole puristeja, Jari Mikkola toteaa.

– Haluamme yhdistää musiikkiimme erilaisia vaikutteita. Yhdistämme ohjelmoituun konemusiikkiin esimerkiksi lasten sädepyssyjä tai kirpputorilta ostettuja kolmen euron sähköurkuja ja katsomme, mitä kokonaisuudesta oikein syntyy.

Yhtyeen yksi kantavista ideoista on osoittaa, että myös pienellä budjetilla ja halvoilla laitteilla voi tehdä kiinnostavaa musiikkia ja hyviä musiikkivideoita.

– Videoidemme budjetti on 100–200 euroa. Se on niin pieni summa, ettemme voi edes hakea apurahoja niiden toteuttamiseen, Mikkola naurahtaa.

– Haluammekin musiikillamme ja videoillamme osoittaa, että myös köpöillä laitteilla voi tehdä hyvää jälkeä.

Jari Mikkola

Jari Mikkola tuli opiskelemaan Lapin yliopiston taiteiden tiedekuntaan vuonna 1998 ja valmistui taiteen maisteriksi vuonna 2004. Hänen digitaalista kuvaa käsittelevän pro gradu -tutkielmansa taiteellinen osio, Metamorfinen valokuva -näyttely, on ollut esillä Suomessa, Sveitsissä ja Saksassa.

Mikkola on toiminut Lapin yliopistossa tutkimusapulaisena, av-suunnittelijana, sivutoimisena tuntiopettajana ja tuottajana. Multimedian päätoimiseksi tuntiopettajaksi hänet nimitettiin vuonna 2004.

Desert Planet -yhtyeen musiikkia voi kuunnella ja videoita katsella osoitteessa <http://desertplanet.com>.

Jari Mikkolan mukaan ihmisillä, jotka eivät aiemmin ole nähneet tai kuulleet Desert Planet -yhtyettä tai sen kaltaisia bändejä, voi olla vaikeuksia suhtautua yhtyeen tyylilajiin.

– Viime kesänä Rovaniemen keikan jälkeen eräs kuulija kertoi minulle hämmennyneenä, että hän ei taida oikein ymmärtää bändimme ideaa, koska häntä nauratti

koko esiintymisemme ajan. Se on juuri homman tarkoituskkin, vastasin hänelle. Vaikka teemme musiikkia tosissamme ja olemme sävellystyössämme kunnianhimoisia, meillä on pilke silmäkulmassa. Haluamme naurattaa mutta emme olla naurettavia, Mikkola sanoo ja jatkaa, että raja näiden kahden välillä on joskus hiuksenhieno. ●

Tieteenalat yhdessä globalisaation kimppuun

Kaikille yhteiskunnan ja elämän aloille juurtunutta globalisaatiota voidaan paremmin ymmärtää monitieteisen tutkimuksen avulla. Menetelmiä ilmiön tutkimiseen ja hallintaan etsittiin Lapin yliopistolla elokuussa järjestetyssä kansainvälisessä globalisaatiotutkijoiden tapaamisessa.

Tampereen yliopiston ja Rooman La Sapienza -yliopiston yhteistyönä neljä vuotta sitten alkanut monitieteinen tutkimusyhteistyö on laajentunut tänä vuonna myös Lapin yliopistoon. Lapin, Tampereen ja Rooman La Sapienza -yliopiston yhdessä järjestämään tapaamiseen osallistui tutkijoita eri tieteenaloilta Suomesta, Italiasta ja Belgiasta. Tutkijat kiinnostivat erityisesti huomiota globalisaation olemukseen, sen virtoihin ja sen hallintaan.

– Globalisaatio liittyy kaikkiin yhteiskunnan ja sosiaalisen elämän alueisiin. Se ei ole vain talouden virtauksia ja ihmisten liikkumista, vaan yhtä lailla maailmanlaajuisia tiedonkulkua, tautien leviämistä kuin lisääntyvää matkailuakin aivan muutamia mainitakseni. Myös kaikki globalisaation osa-alueet vaikuttavat toisiinsa, väestötieteen professori *Enrico Todisco* Rooman La Sapienza -yliopistosta määrittelee paljon puhuttua ilmiötä.

Julkisoikeuden professori *Jukka Kultalahti* Tampereen yliopistosta tarkentaa globalisaation kirjoja kertomalla, että tutkimusyhteistyön alkuvaiheessa kerättyyn aineistoon sisältyi jo yli 100 määritelmää. Aineistoa kerättiin neljästä maasta – Suomesta, Italiasta, Belgiasta ja Kreikasta. Globalisaation virtoja taas kertyi yli 400.

Tutkimus antaa silmät maailman muutoksen tarkastelulle

Globalisaatio alkoi talouden kansainvälistymisenä, mutta nykyään se on osa ihmisten arkielämää.

– Aamulla puet päällesi italialaista suunnittelua olevan vaatteen, joka on valmistettu Kiinassa, juot Etelä-Amerikassa tuotettua kahvia, ruokakaupassa maksat eurooppalaisilla euroilla, illalla katsot uutisia ympäri maailmaa

näkyvältä CNN-kanavalta. Monet globalisaation kysymykset ovat lisäksi maailmanlaajuisesti poliittisia, professori *Todisco* kuvailee.

Globalisaatioon liittyy niin riskejä kuin mahdollisuusiakin. Tärkeä kysymys on, kenellä on mahdollisuus hallita globalisaatiota ja miten sitä hallitaan.

– Itse emme tietenkään voi globalisaatiota hallita, mutta tutkijoina voimme olla silmät sille, mikä maailmassa on muuttunut, muuttumassa ja muuttuu tulevaisuudessa. Havaitsemalla globalisaatioon liittyviä ongelmia ja löytämällä toimivia keinoja globalisaation hallintaan voidaan haittoja minimoida ja hyötyjä maksimoida, arvioi aluetieteen emeritusprofessori *Olli Kultalahti* Tampereen yliopistosta.

Tutkijayhteistyön tavoitteena on selkiyttää globalisaation käsitettä sekä kehittää monitieteisiä välineitä globalisaation ja sen hallinnan tutkimiseen. Lisäksi tärkeää on tieteidenvälisen ymmärryksen lisääminen – eri alojen tutkijat eivät suinkaan ymmärrä toisiaan automaattisesti.

– Tutkimusmenetelmien lisäksi toivon yhteistyössä jatkossakin korostuvan vapaan akateemisen keskustelun, sillä sitä esiintyy nykyään liian vähän. Aiheena globalisaatio antaakin siihen hyvät mahdollisuudet, mainitsee erikoistutkija *Lassi Heininen* Lapin yliopistosta.

Tulevaisuudessa yhteistyötä pyritään edelleen laajentamaan uusiin maihin, yliopistoihin sekä useammille tieteenaloille. Yhteistyön tuloksia kirjataan raportteihin, lisäksi tulevaisuudessa on suunnitteilla globalisaatiota käsittelevän keskustelufoorumin ja aineistopankin perustaminen Internetiin sekä tohtorikoulutusta.

Pomminvarmasta MikroMikosta langattomaan kampukseen

Matka pomminvarmasta MikroMikosta kannettaviin tietokoneisiin ja langattomaan kampukseen on kestänyt Lapin yliopistossa reilut parikymmentä vuotta. Tietokoneen keskimääräinen käyttöikä on noin seitsemän vuotta.

Ensimmäinen tietokone Lapin korkeakouluun hankittiin 1983. ABC80-tietokoneella tehtiin lähinnä tekstinkäsittelyä ja aineistojen muokkausta. Tietokoneen data tallennettiin tavalliselle C-kasetille.

Professori *Raimo Rajalan* mukaan ABC80-tietokoneessa oli jo alkeellinen tekstinkäsittely-, tilasto- ja grafiikkaohjelma. Kone helpotti tieteellisen tekstin tekemistä ja muutti kirjoittamista entistä prosessinomaisemmaksi.

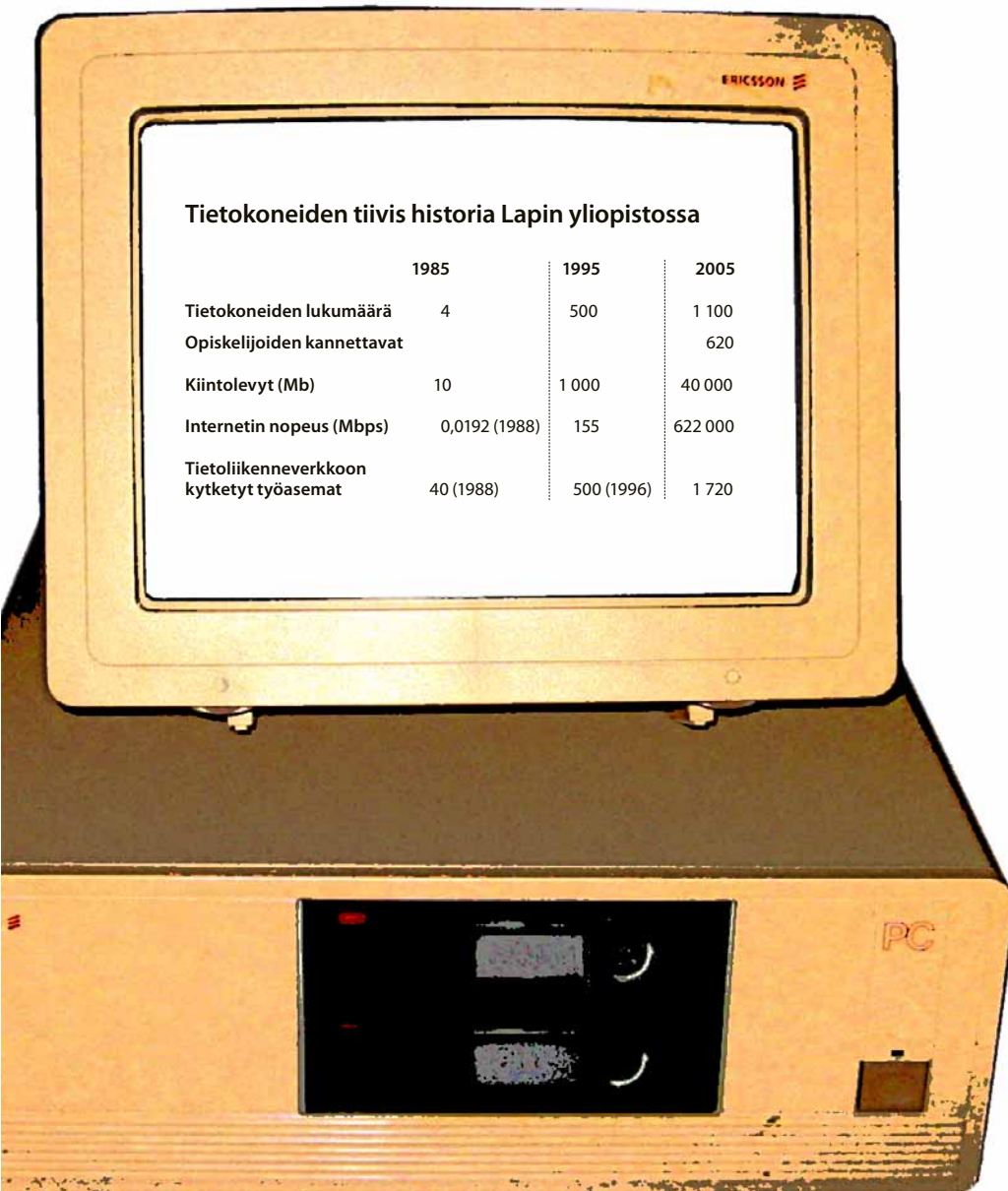
Vuonna 1984 yliopistolle hankittiin MikroMikko I. Pomminkestäväksi tehdyn koneen näppäimistö painoi kaksi kiloa, keskusyksikkö kolmetoista kiloa ja näyttö yli kahdeksan kiloa. Tietokone maksoi noin 33 000 markkaa. Vuoden 1985 alussa yliopistolle hankittiin kaksi uutta Nokian MikroMikko II:sta ja yksi IBM:n tietokone. Tietokoneet maksoivat vielä noin 30 000 markkaa kappale, mutta saman vuoden syksyllä yliopistolle hankitut kymmenkunta Ericssonin tietokonetta maksoivat enää noin 15 000 markkaa kappale, tietotekniikkapäällikkö *Sakari Vaara* muistelee.

Lehtori *Tarja Orjasniemi* teki gradunsa 1980-luvun puolivälissä. Hänen aineistonsaan oli 700 henkilöä, joille kullekin hän lähetti 40 kysymystä sisältävän kaavakkeen. Kyselystä saatu data tallennettiin tietokoneelle käsin. Työn teki atk-keskuksen työntekijä. Seuraavaksi tiedot lähetettiin Ouluun keskustietokoneelle ajoja varten.

Lapin yliopiston atk-palveluiden työntekijämäärä on kasvanut parissakymmenessä vuodessa yli kahteenkymmeneen henkilöön. Atk-palvelut tuottaa tietoliikenneverkon käyttäjille erilaisia palveluja (internet, sähköposti, www jne.) noin 30 unix- ja noin 30 windows-palvelimella. Kuvassa Ericsson PC.

Tietokoneiden tiivis historia Lapin yliopistossa

	1985	1995	2005
Tietokoneiden lukumäärä	4	500	1 100
Opiskelijoiden kannettavat			620
Kiintolevyt (Mb)	10	1 000	40 000
Internetin nopeus (Mbps)	0,0192 (1988)	155	622 000
Tietoliikenneverkkoon kytketyt työasemat	40 (1988)	500 (1996)	1 720

– Oulusta tuli postissa parin päivän kulluttua pahvilaatikoitain ajoliuskkoja, jotka täyttivät myöhemmin huoneistoni lattiat. Graduni kirjoitin vielä kuitenkin sähkökirjoituskoneelle leikkaa ja liimaa-periaatteella, lehtori Tarja Orjasniemi muistelee.

Tietokoneet kevenevät

Vuonna 1986 yliopiston tiloihin Vaihdekadulle perustettiin kahdeksan tietokoneen atk-luokka opiskelijoiden käyttöön. Lisäksi opettaja sai oman tietokoneen, jolla sijaitsi myös opiskelijoiden käytössä olevien koneiden yhteinen palvelin. Kokonaisen luokan varustaminen mahdollisti sen, että opiskelijat oppivat itse käsittelemään aineistojaan, eikä niitä tarvinnut enää lähettää muualle analysoitavaksi.

Vararehtori *Jukka Mäkelän* mukaan oleellista Lapin yliopiston atk-historiassa oli siirtyminen suoraan henkilökohtaisiin tietokoneisiin, joiden ohjelmat mahdollistivat mm. tilastotieteessä suurten aineistojen analyysin.

– Henkilökohtaiset tietokoneet ja tietokoneluokat opiskelijoille mahdollistivat sen, että Lapin yliopistoon ei tarvinnut koskaan rakentaa kallista ja suurta atk-yksikköä, jossa ”korkea-arvoiset” suunnittelijat olisivat käsitelleet opiskelijoiden tutkimusaineistoja. Näin yliopiston atk-historiasta jäi kokonaan pois kallis raskaan kaluston vaihe ja yliopistolla voitiin siirtyä suoraan kevyempään kalustoon, mikä merkitsi käytännössä opetuksen ja tutkimuksen suhteen muuttumista entistä vuorovaikutteisemmaksi, Mäkelä sanoo.

Seuraava suuri harppaus tapahtui 1988, kun Lapin yliopisto liittyi Suomen korkeakoulujen ja tutkimuksen tietoverkkoon FUNET:iin, jonka kautta saatiin yhteys maamme muihin korkeakouluihin.

– Kirjaston tiedontallennukselle ja tiedonhauille FUNET:in tarjoamat valmiit ratkaisut olivat hyvin tärkeitä paitsi tekniikan osalta myös kustannusten tasapuolisen jakautumisen vuoksi. Kotimaisia KDOK-Minttu-tietokantoja käytettiin meilläkin ahkerasti. Ulkomaisia hakuja oli tehty suoraan mm. kasvatustieteelli-

Joskus tietokoneet ovat pyrkineet elämään myös omaa elämäänsä Lapin yliopiston tutkimuksen historiassa. Tarina kertoo vastaväittäjän tivanneen 1982 Lapin yliopistossa ensimmäisenä väitelleeltä Kyösti Kurtakolta väitöstilaisuudessa, että mistä nämä taulukon tiedot ovat peräisin? Kurtakko vastasi kylmän rauhallisesti: ”En minä tiedä tarkemmin, tietokoneelta ne ovat tulleet”. Vastaus johtui siitä, että Kurtakon aineistossa oli 15 000 koehenkilöä ja Suomessa oli tuohon aikaan ainoastaan kaksi tietokonetta, jotka pystyivät käsittelemään aineiston kohtuullisessa ajassa.

seen ERIC- ja muihin amerikkalaisiin Dialog-tietokantoihin, jolloin haku piti suunnitella tarkkaan paperilla etukäteen, jotta linjakustannukset pysyisivät aisoissa. Luetteloinnissa olimme jo vuodesta 1980 koodanneet tietoa lomakkeille, juoksutaneet ne Postipankin atk-osastolle, josta tiedot siirtyivät reikäkorttien avulla Valtion tietokonekeskukseen. Myöhemmin tallensimme tietoa ”tyhmillä päätteillä”. Niinpä kun siirryimme vuonna 1989 ensimmäisenä korkeakoulukirjastona mikrokorteista integroituun kirjastojärjestelmään, Hilla-tietokanta tuli sisältämään noin 25 000 tietuetta, kirjastonhoitaja *Mirja Raivio* kertoo.

Tietokoneiden ohella myös tietoverkot kehittyivät nopeasti. 1980-luvun loppupuolella valmistuneisiin yliopiston uusiin rakennuksiin tehtiin runkoverkko tietokoneita varten jo rakennusvaiheessa.

Lisäksi eri puolilla kaupunkia sijaitsevia yliopiston käytössä olevia tiloja verkotettiin ja niihin tehtiin myös atk-luokkia.

Kannettavat opiskelijoille ja langaton kampus

1990-luvun alussa otettiin käyttöön kolmannen sukupolven tietokoneet, joilla varustettiin mm. luokahuone yhteiskuntatieteiden opiskelijoiden käyttöön. Kaikilla yliopiston henkilökuntaan kuuluvilla oli käytössään jo oma työasema. Tuhattonen tietokoneen raja yliopistolla rikkoutui vuosikymmenen lopulla. Vuonna 2000 yliopistolle hankittiin ensimmäiset kannettavat tietokoneet opetushenkilökunnan käyttöön ja uudet opiskelijat saivat käyttöönsä kannettavan tietokoneen syksyllä 2004. Langaton verkko kampukselle valmistui syksyllä 2004.

– Opiskelijoille tehdyn kyselyn mukaan opiskelijat odottavat opiskelun muuttuvan kannettavan tietokoneen myötä entistä yksilöllisemmäksi ja henkilökohtaisemmaksi sekä aiempaa joustavammaksi ajan ja paikan suhteen. Opiskelijat odottavat saavansa melko paljon yleistä opiskeluun liittyvää informaatiota kannettavan tietokoneen ja tietoverkkojen välityksellä. Lisäksi he odottavat mahdollisuuksia suorittaa verkkokursseja joko omassa tai muissa yliopistoissa, tietotekniikan lehtori *Hanna Räisänen* kertoo.

Lapin yliopistolla on tänä päivänä noin 1 100 tietokonetta. Lisäksi vuonna 2004 aloittaneilla opiskelijoilla on 620 henkilökohtaista kannettavaa tietokonetta ja myös tänä syksynä aloittaneet opiskelijat saavat halutessaan käyttöönsä henkilökohtaisen kannettavan tietokoneen.

– Tietokoneen keskimääräinen käyttöikä on Lapin yliopistossa seitsemän vuotta. Atk-keskus kuitenkin toivoo, että käyttöikä lyhenisi viiteen vuoteen, koska viiden vuoden jälkeen koneen huolto- ja ylläpitokustannukset kasvavat merkittävästi, Sakari Vaara huomauttaa.

Lapin yliopiston käytöstä poistetut atk-laitteet toimitetaan kaksi kertaa vuodessa romutettavaksi Elwira Oy:n Kemijärven toimipaikkaan. ●

Väitökset

Marjo Remes

www.ulapland.fi > uutisarkisto

Shamaanin katse

Taiteen maisteri, lehtori *Marjo Remeksen* väitöstutkimuksessa tarkastellaan uushamanismin sisältöjä ja käytäntöjä sekä sen suhdetta omaan aikaamme ja perinteiseen shamanismiin. Tutkimuksen mukaan uushamanismi poikkeaa suuresti shamanismista varsinkin katsomisen ja näkemisen tavoissa.

Marjo Remes on koennut empiirisen aineiston väitöskirjaansa *KATSEEN KULTTUURISIA RAJAT Shamanismista uushamanismiin* osallistumalla uushamaaniryhmien toimintaan Itävallassa ja Suomessa. Uushamanismi tuli Eurooppaan 1980-luvun alkupuolella ja Wienistä tuli sen toiminnan keskus Keski-Euroopassa.

Remeksen tutkimuksen mukaan uudet ja vanhat shamanismin toteutustavat poikkeavat suuresti toisistaan ja tuottavat hyvin erilaisia kokemuksia. Uushamanismi sijoittuu oman aikamme tieto- ja ajattelurakenteisiin sisältöineen, merkityksineen ja arvoineen sekä tietysti myös erilaiseen materialistiseen maailmaan kuin shamanismi. Nykyisin havainnoimme aivan erilaisia seikkoja ympäristöstämme kuin esivanhempamme omassaan.

– Keräily- ja metsästyskulttuurissa shamaani oli keskeinen henkilö parantajana, tietäjänä ja yhteisöllisenä vaikuttajana. Shamaanin sielunmatkan tarkoituksena oli havainnoida seikkoja, jotka eivät näy materialistisessa ympäristössä, kuten sairauksien synnyt, ihmisen ja muiden olomuotojen sisäiset liikkeet ja ylipäätään immateriaaliset seikat, Remes sanoo.

Alun perin shamaanin transsiin liittyi havainnoinnin ja tietoisuuden muuntu-

minen, joka aiheutettiin usein keinuvan, rytmikkään liikkeen, esimerkiksi tanssin avulla. Lopulta kaaduttiin, langettiin sananmukaisesti loveen. Tutkimuksen mukaan keräily- ja metsästysajan shamanismista voidaan käyttää nimitystä kulttuuri, jonka keskeinen toimija oli shamaani.

Spesialisoitumisen myötä shamaanin tehtävät hajautuivat eri ammatteja harjoittaville ja shamaani siirtyi vähitellen kulttuurin keskiöstä marginaaliin. Etenkin länsimaisen kulttuurin alueella ja vaikutuksesta shamanismi katosi paikoin kokonaan. Tilalle tuli länsimaisen kulttuurin kehittämä uushamanismi.

Tutkimuksen mukaan uushamanismi nähdään usein uususkontona, New Age-liikkeen suuntauksena ja siihen liittyvänä vaihtoehtoisena parannuskeinona. Uushamanismiin on ryhdytty liittämään myös alueellisia piirteitä.

– Meillä siihen on liitetty sekä Kalevalan sisältöjä että viittauksia saamelaiseen perinteeseen ja noitalaitokseen, Remes sanoo.

Uushamanismissa visualisoidaan suljetuin silmin ja kuunnellaan rytmiaärsykettä, joka voidaan tuottaa myös uuden teknologian avulla. Remeksen tutkimukseen kuuluva taiteellinen CD-levy *Mielikuvia shamaanisesta äänimaailmasta* operoikin juuri musiikin ja äänten herättämillä mielikuvilla.

– Uushamanismin muodostukseen johtaneessa ajattelussa shamanismia alettiin tarkastella tekniikkana, joka sijoittui ihmisen psyykeen. Shamanistisen ekstaasitekniikan oppimista pidetään uushamanismissa yhtä mahdollisena kuin minkä tahansa tekniikan oppimista, Remes sanoo.

Väitökset ja gradut netissä

Lapin yliopistosta valmistuneet väitöskirjat löytyvät osoitteesta: www.ulapland.fi/vaitoskirjat
Tietokanta Lapin yliopistosta valmistuneista graduista löytyy osoitteesta: www.ulapland.fi/gradut. Tietokanta sisältää tiedot yli 4 500 opin-
näytteestä.

Marjo Remes on syntynyt Kemissä 1957. Ylioppilaaksi hän valmistui Kemian lukiossa 1977. Remes on suorittanut tekstiilimuotoilun maisterin (1984) ja taidekasvatuksen maisterin (1990) tutkinnot Universität für Angewandte Kunst:ssa Wienissä. Itävallassa hän on toiminut mm. taidekasvatuksen lehtorina, vapaana taiteilijana ja luennoitsijana. Länsi-Lapin Ammatti-instituutin taideaineiden opettajaksi hän siirtyi 1999 ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun lehtoriksi 2001.

Taiteen maisteri Marjo Remeksen väitöskirja *KATSEEN KULTTUURISIA RAJAT Shamanismista uushamanismiin* tarkastettiin Lapin yliopistossa 17.6.2005. Vastaväittäjinä tilaisuudessa toimivat professori *Hannu Salmi* Turun yliopistosta ja lääketieteen ja kirurgian sekä yhteiskuntatieteiden tohtori, dosentti *Jorma Laitinen*. Kustoksena toimi professori *Marja Tuominen* Lapin yliopistosta.

Olli Tiuraniemi

Rajoilla

Artikkelikokoelma Rajoilla sisältää puheenvuoroja tutkimuksen rajoista ja rajojen tutkimisesta. Julkaisun ovat toimittaneet tutkija *Pälvi Rantala* ja professori *Marja Tuominen*.

Syksyllä 2003 Rovaniemellä kokoonnuttiin kahdeksatta kertaa Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan järjestämään valtakunnalliseen taiteen ja kulttuurin tutkimuksen jatkokoulutusseminaariin, jonka teemana oli RAJOILLA – Seminaari tutkimuksen rajoista ja rajojen tutkimisesta. Rajoilla-julkaisu on työstetty pääosin seminaarin puheenvuoroista. Kirja kuuluu taiteiden tiedekunnan julkaisusarjaan, ja sen on kustantanut Lapin yliopistokustannus.

Artikkelikokoelma on tarkoitettu oppikirjaksi ja keskustelun viritäjäksi humanististen ja taidealojen perus- ja jatko-opinnoissa, mutta myös laajemmalle lukijakunnalle, jota kysymys tutkimuksen rajoista ja rajojen tutkimisesta kiinnostaa.

Kirjan ensimmäisessä osassa paneudutaan kohtaamisiin rajoilla. Toisen osan teemana ovat rajat ajassa ja paikassa. Kolmannessa osassa ollaan pyhän ja pahan rajoilla. Kirjan neljännessä osassa tehdään ja tarkastellaan taidetta rajoilla ja kirjan viimeisessä osassa mietitään, mitä voisi tarkoittaa ”tutkijat ilman rajoja”.

Julkaissussa kirjoittavat professori *Kari Kurkela*, tutkija *Ilkka Levä*, akatemiattutkija *Maria Lähteenmäki*, taiteilija ja TaM *Minna Rainio*, tutkija *Hanne Koivisto*, professori *Katariina Mustakallio*, kuvataiteilija, professori *Jyrki Siukonen*, YTM *Pälvi Rantala*, TaT *Juha Suonpää*, TaM *Minna Haveri*, kuvanveistäjä, professori *Colin Foster* ja professori *Suvi Ronkainen*.

Julkaisuja voi tilata osoitteesta:
julkaisu@ulapland.fi

Identiteetti ja maailman kokeminen

Lapin yliopiston menetelmätieteiden laitokselta on ilmestynyt uusi filosofian artikkeliteos ”Identiteetti ja maailman kokeminen. Symposiontekstejä”. Kirjan artikkelit mukailevat yliopistolla syksyllä 2004 järjestetyn filosofisen symposionin aiheita. Artikkeleita yhdistää kiinnostus ihmisenä olemisen problematiikkaan ja identiteetin kysymyksiin.

Professori *Timo Airaksinen* kirjoittaa artikkelissaan pilatuista identiteeteistä. Assistentti *Virpi Yliraudanjoki* käsittelee ajan monimerkityksellistä olemusta muun muassa kirkkoisä Augustinuksen ja ranskalaisen fenomenologin *Maurice Merleau-Pontyn* ajatuksiin nojautuen. Professori *Aki-Mauri Huhtinen* pohtii artikkelissaan tieteenalan identiteetin sekä johtamisen ajankohtaisia kysymyksiä. Lehtori *Petri Koikkalainen* puolestaan erittelee presidentti *Urho Kekkosen* poliittisen retoriikan pohjoisia teemoja. Tutkija *Arto Selkälän* kirjoitus analysoi yhteiskunnallista hallintaa postmodernissa ajassa. Lehtori *Voitto*

Kuosmanen pohtii artikkelissaan identiteetin rakentumista ja varsinkin sitä, miten markkinat vaikuttavat nykyihmisen identiteetin muotoutumiseen. Opiskelija *Tapio Nykäsen* artikkeli erittelee sitä poliittista todellisuutta, jossa eteläläppiläiset nuoret elävät. Lapin yliopiston filosofian primus motor *Toivo Salonen* puolestaan tuo tekstissään esiin antiikin filosofien ajatuksia ihmisenä olemisesta.

Johdannon teokseen on laatinut jatkoopiskelija *Riitta Laajala* Lapin yliopistosta. ”Identiteetti ja maailman kokeminen. Symposiontekstejä” -teoksen ovat toimittaneet *Riitta Laajala* ja *Tapio Nykänen*.

Tiederajat ylittävästi verkko-opetuksesta, -opiskelusta ja oppimisesta

Lapin yliopiston mediapedagogiikkakeskus julkaisi kolme kirjaa, joissa käsitellään tietoa ja viestintäteknikan opetuskäyttöä, kehittämistä ja tutkimusta opetuksen, opiskelun ja oppimisen alueilla.

Artikkeleista koostuvien kirjojen näkökulma on monitieteinen, sillä verkko-opetuksen tutkimus ja sen menestyksessä soveltaminen käytäntöön edellyttävät tiederajoja ylittävää ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Kirjoissa pohditaan mm. verkko-opetusta ja -opiskelua, elinikäisen opiskelun ja verkko-opetuksen yhdistämistä sekä verkko-opetuksen ja -opiskelun pedagogisia malleja ja laatua.

Teaching–Studying–Learning (TSL) Processes and Mobile Technologies: Multi-, Inter- and Transdisciplinary

(MIT) *Research Approaches*. Toimittaneet *Heli Ruokamo*, *Pirkko Hyvönen*, *Miika Lehtonen* ja *Seppo Tella*.

Opetus, opiskelu, oppiminen: Tieto- ja viestintäteknikka tiederaajat ylittävissä konteksteissa. Toimittaneet *Seppo Tella*, *Heli Ruokamo*, *Jari Multisilta* ja *Riitta Smeds*.

Lapin tietoyhteiskuntaseminaarin tutkijataapaamisen artikkelikirja 2004. Toimittaneet *Miika Lehtonen* ja *Heli Ruokamo*.

Ilkka Laasonen – Lapin yliopistosta Kajaanin kaupunginteatterin johtajaksi

1. Ilkka Laasonen aloitti ensimmäisten joukossa oikeustieteen opinnot Lapin korkeakoulussa vuonna 1979. Hän oli mm. Artiklan (oikeustieteen opiskelijoiden ainejärjestö) ensimmäisessä hallituksessa. Lisäksi hän osallistui aktiivisesti Lapin ylioppilasteatterin toimintaan. Minkä verran ehdit suorittaa oikeustieteen opintoja?

Olen niitä kuuluisia ”gradu puuttuu”-tyyppisiä. Vero-oikeuttakaan en tenttinyt, koska nukahtelin aina luennolla. Aineopintoja tuli kyllä paukuteltua ihan rutosti. Ilolla muistelen nyt esimerkiksi professori Saarenpään helpohkoa perhe- ja perimisoikeuden tenttiä. Kuten mainitsit, olin silloisen korkeakoulun ensimmäisiä opiskelijoita, joten hääriäin perustamassa ainejärjestö-, ylioppilaskunta- ja teatteri-toimintaa oikein sydämen kyllyydestä.

2. Mitä hyötyä oikeustieteen opinnoista on nykyisessä työssäsi?

Pelotteluvaikutus neuvottelutilanteissa. Tosiasiassa luulen oppineeni analyttisyyttä ja systemaattisuuden tajuja. Opiskelujen myötä erottelukyky kehittyi, havainnon

tarkkuus parani. Ne asiat, jotka toivon johdattaneen minut oikeustieteen äärelle ovat tärkeitä tänäänkin: moraalien ja oikeuden kysymykset, käytännön filosofia.

3. Osa oikeustieteen opetuksesta tapahtui 1980-luvun alussa elokuvateatteri Kino Tenossa, jossa oli näyttämö, tummanpunaiset samettiverhot ja flyygeli. Luennoitsijoina toimivat mm. *Ilkka Savariita*, *Abti Saarenpää*, *Pertti Eilavaara*, *Birgitta Vehmas*, *Jukka Kekkonen* ja *Rauno Halttunen*. Opintoja kuvattiin kalamallin mukaiseksi putkitutkinnoksi. Tutkinnon kalamallista huolimatta et nielaissut syöttiä, vaan siirryit myöhemmin kokonaan teatterialalle. Kulisit, opettajat vai kalamalli, mikä vaikutti eniten siihen, että päätit vaihtaa alaa?

Alan vaihto oli ratkaisu, johon päädyin oman harkintani jälkeen. En kai sitten loppujen lopuksi halunnutkaan tarpeeksi tulla juristiksi. Eikä kyvystä ole paljoakaan iloa, jos halu puuttuu. Teatteri imaisi minut pikkuhiljaa kuin suo tykin. Silloin alussa piti kokeilla kaikkea, myös teatteria. Opettajat rohkaisivat meitä tuolloin pitämään silmämme auki ja osallistumaan. Osallistuivat itsekin. Minusta se oli hienoa.

4. Sinun lisäksi 1980-luvulla Lapin ylioppilasteatterissa toimivat aktiivisesti mm. sellaiset nimet kuin *Kaija Kärkinen*, *Markku Rissanen*, *Pertti Koivula*, *Kristiina Halttu* ja *Maarit Ruikka*. Ylioppilasteatteri sai tunnustusta mm. maan rajojen ulkopuolella. Mistä menestyksenne tuolloin kumpusi?

Uteliaisuudesta ja intohimosta, niin kuin ainakin. Teimme teatteria hyvin intensiivisesti ja ammattimaisesti, tosin ilman palkkaa. Taito karttui. Painostimme kaupunkia antamaan meille toimitilat, jotka remontoimme itse, ensin linja-autoasemalle ja sitten Koskikadulle. Wiljamin aika tuli sen jälkeen.

5. Minkä viestin haluaisit lähettää tämän päivän Lapin ylioppilasteatterilaisille ja Lapin yliopiston opiskelijoille?

Itse ajattelen, että kaikilla niillä sanoilla, joita sanon tai jätän sanomatta; teoilla, joita teen tai jätän tekemättä, jokaisella ratkaisulla minä muutan maailmaa ja itseäni. Muille siitä ei voi sälyttää vastuuta. Ihana vapaus ja kauhea vastuu.

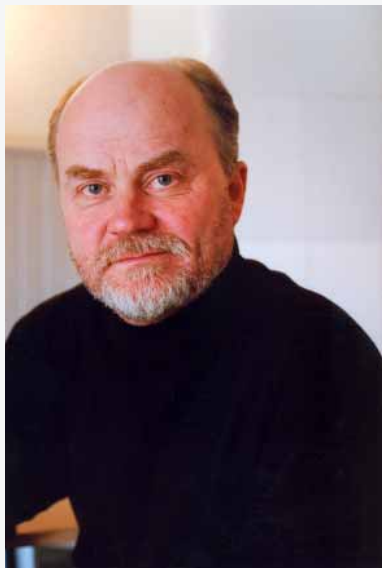
6. Oikeustieteen opiskelijat olivat 1980-luvun alun Rovaniemellä opiskelijoiden aatelia, joille jopa ravintolan ovet avautuivat jonottamatta. Oletko koskaan katunut, että valitsit uran, jolla joudut itse aukomaan ovia?

Ravintoloiden ovet ovat kyllä pysyneet toistaiseksi auki. En kadu valintaani, vaikka joskus onkin v...maisaisia päiviä. Koen, että teatterista löysin uuden tavan hahmottaa maailmaa. Unen kautta löysin totuuden, jos tähän Freudiakin vähän livauttaa.

7. Kajaanin kaupunginteatterin kotisivuilla tarinasi on aika lyhyt. Miten tarinasi jatkuu?

Jos työskentelyolosuhteet sen sallivat, keskityn tulevat 3–5 vuotta Kajaanin kaupunginteatterin johtamiseen. Tavoitteeni on kehittää aluetheateristamme merkittävä lasten- ja nuortenteatteri. Muutoinkin pyrin löytämään uusia tapoja, joilla teatteri voi kohdata yleisönsä perinteisen esitystoiminnan lisäksi. Taloudelliset ja tuotannolliset syyt sanelevat nykyään aivan liikaa taiteen tekemistä. Kuka enää puhuu tosissaan taiteen vapaudesta? *David Mamet* on kirjoittanut, että teatterin instituutiot elävät sen luoneen sukupolven iän ja näyttääkin siltä, että muutoksen aika on edessä. Mitä omaan elämään Kajaanin kauden jälkeen mahtuu, sitä en tiedä. Turha murehtia liikoja.

Kysymykset: Olli Tiuraniemi

Teatterinjohtaja Ilkka Laasonen

Verkko-opiskelun veteraani

1. Olet opiskelijaksi jo perin kypsässä iässä. Mikä innosti opiskelemaan aikuisiällä?

Perimmiltään halu sivistää itseä innosti opiskelemaan. Opiskeluni alkoi nettiluki-ossa Otavan opistolla, missä lukio-opinnot oli mahdollista yhdistää työ- ja työttömyysjaksoihin verkko-opiskelun avulla. Kirjoitettuani ylioppilaaksi oppimiseen liittyvät kysymykset kiinnostivat minua ja jatkoin opiskelua avoimessa yliopistossa työn ohella. Siirryin tutkinto-opiskelijaksi viime syksynä neljän vuoden opintojen jälkeen avoimen väylän kautta, kun rekisteriin oli jo kertynyt 86 opintoviikkoa.

2. Lapin yliopisto tarjosi viime syksynä uusien opiskelijoiden käyttöön kannettavat tietokoneet ensimmäistä kertaa. Kuinka paljon olet hyödyntänyt vuoden aikana kannettavaa opinnoissasi? Miten koet sen auttaneen opiskelua?

Vuoden aikana olen käyttänyt kannettavaani mm. esseiden tekemiseen, tilastotieteen kursseihin sekä työstänyt siinä ohessa pro gradua. Olen hyötynyt valtavasti koneesta, sillä sen avulla olen voinut työskennellä linja-autossa, laiturilla ja tietenkin myös työpöydän ääressä.

3. Suoritit ensimmäisenä suomalaisena lukion kokonaan Internetin kautta nettiluki-ossa Otavan opistolla. Kun vertaat kokemuksiisi nettilukiosta ja yliopisto-opiskelusta, miten verkko-opetusta voisi

mielestäsi tehostaa yliopisto-opinnoissa?

Tällä hetkellä tehokasta opiskelua haittaavat kotikoneella vaikeasti avautuvat ohjelmat, yhteensopimattomat järjestelmät sekä muuttuvien salasanojen takana olevat toiminnot, joihin on vaikea päästä. Opiskelijan kannalta olisikin tärkeää pohtia, voisiko verkkoympäristöä kehittää enemmän oppimisen kuin uusimman tekniikan ehdoilla.

4. Millaisia neuvoja antaisit kokeneena verkko-opiskelijana verkko-opiskelun ja -opetuksen haasteiden parissa painiville opiskelijoille ja opettajille?

Ohjattavan kannalta on tärkeätä saada vastaus esitettyyn kysymykseen, toisaalta myös kysymys on osattava muotoilla ymmärrettäväksi. Tekniikan aiheuttamaa lisätyötä ei kannata pelätä, sillä hyödyt, esimerkiksi mahdollisuus olla yhteydessä kotikoneelta opettajaan ja muihin opiskelijoihin, avaavat monipuolisia oppimistilaisuuksia.

5. Opiskelet tämän syksyn vaihto-opiskelijana Murmanskissa. Onko kannettava tietokone mukana matkatavaroissasi?

Toki ja koneeseeni on asennettu mahdollisuus käyttää kyrillisiä kirjaimia, joten opiskelukäytössä kone tulee sielläkin olemaan.

Kysymykset: Sari Väyrynen

Mikko Kellokumpu

Kemijärveltä kotoisin oleva Mikko Kellokumpu opiskelee kasvatustiedettä Lapin yliopistossa toista vuotta ja tekee opiskelun ohessa etätyötä Otavan opiston aikuisluki-ossa.

Lyhyesti

Jari Stenvall kauppatieteiden ja matkailun tiedekunnan dekaaniksi

Julkishallinnon professori Jari Stenvall on valittu Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunnan dekaaniksi 1.9.2005 alkaen.

Kauppatieteiden ja matkailun tiedekunnan tiedekuntaneuvosto valitsi 31.8.2005 tiedekunnan dekaaniksi julkishallinnon professori *Jari Stenvallin*. Tehtävä vapautui, kun edellinen dekaani, markkinoinnin professori *Juha Panula* irtisanoutui keväällä 2005 Lapin yliopiston palveluksesta. Jari Stenvallin toimikausi kestää tiedekuntaneuvoston toimikauden ajan, eli 31.7.2007 saakka.

Jari Stenvall on suorittanut hallintotieteiden tohtorin tutkinnon Tampereen yliopistossa vuonna 2000. Työurallaan hän on toiminut Tampereen yliopistossa eri tehtävissä vuodesta 1990 lähtien. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan julkishallinnon professorin virkaa hän on hoitanut vuodesta 2003 lähtien. Julkishallinnon professoriksi hänet nimitettiin 1.3.2004.

Tuija Hautala-Hirvioja taiteiden tiedekunnan dekaaniksi

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan tiedekuntaneuvosto valitsi kesäkuussa 2005 tiedekunnan dekaaniksi taidehistorian professori Tuija Hautala-Hirviojan ajalle 1.8.2005–31.7.2006.

Professori *Tuija Hautala-Hirvioja* on työskennellyt Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa eri tehtävissä vuodesta 1992 lähtien. Hän on suorittanut filosofian tohtorin tutkinnon Jyväskylän yliopistossa 1999. Taidehistorian professorin virkaan Lapin yliopiston taiteiden tiedekuntaan hänet nimitettiin 1.11.2004 alkaen.

Tuija Hautala-Hirvioja nimitettiin tiedekunnan dekaaniksi tiedekuntaneuvoston jäljellä

olevaksi toimikaudeksi professori, dekaani *Mauri Ylä-Kotolan* siirryttyä Kuvataideakatemian rehtoriksi.

Taiteiden tiedekunnan varadekaaniksi tiedekuntaneuvosto valitsi tekstiilialan professori *Kristiina Hännisen*.

v.k.

Yliopiston hallintoon ulkopuolisia jäseniä

Lapin yliopiston hallitus uudisti kesäkuun kokouksessa johtosääntöään sekä teki virkanimityksiä.

Lapin yliopiston hallitus hyväksyi kesäkuun kokouksessa yliopiston johtosäännön muuttamisen. Uuden johtosäännön mukaan yliopiston hallitukseen valitaan kaksi ulkopuolista jäsentä neuvottelukunnan esityksestä. Tiedekuntaneuvostoihin voidaan myös valita kaksi ulkopuolista jäsentä rajoitetulla päätöksenteko-oikeudella tiedekunnan niin halutessa.

Nimityksiä

Hallitus nimitti kesäkuun kokouksessa filosofian tohtori, dosentti *Jarmo Valkolan* audiovisuaalisen havaitsemisen dosentiksi taiteiden tiedekuntaan, valtiotieteen tohtori, dosentti *Helka Urposen* sosiologian, erityisesti terveyden sosiologian dosentiksi yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan, yhteiskuntatieteiden lisensiaatti *Liisa Hokkasen* sosiaalityön lehtorin virkaan yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan ja yhteiskuntatieteiden tohtori *Petri Koikkalaisen* valtio-opin lehtorin virkaan yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan.

Päivi Naskali naistutkimuksen professoriksi

Lapin yliopiston hallitus nimitti kesäkuussa 2005 kasvatustieteen tohtori Päivi Naskalin naistutkimuksen professoriksi ja yhteiskuntatieteiden tohtori Petri Kinnusen sosiaalityön määräaikaiseksi professoriksi Lapin yliopistoon.

Lapin yliopiston hallitus nimitti kasvatustieteen tohtori *Päivi Naskalin* kutsusta naistutkimuksen professorin virkaan 1.8.2005 alkaen. Naistutkimuksen professuuri sijoittuu kesäkuussa 2005 perustettuun kasvatustieteiden tiedekunnan naistutkimuksen yksikköön, jonka vastuullisena johtajana professori toimii.

Naskali on suorittanut kasvatustieteen tohtorin tutkinnon Lapin yliopistossa 1998.

Työurallaan hän on toiminut Lapin yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnassa eri tehtävissä vuodesta 1985 lähtien. Hän on ollut mukana monissa opetustyön kehittämishankkeissa ja osallistunut kansalliseen ja kansainväliseen naistutkimuksen opetus-suunnitelmatyöhön. Hän on myös valtakunnallisen naistutkimuksen yliopistoverkosto HILMA:n puheenjohtaja.

Petri Kinnunen sosiaalityön professoriksi

Lapin yliopiston hallitus nimitti yhteiskuntatieteiden tohtori *Petri Kinnusen* sosiaalityön, erityisesti hyvinvointipalveluiden professorin määräaikaiseen virkaan yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan 31.12.2008 saakka. Viran sijoituspaikkana on Oulun kaupungin Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen Oulun toimintayksikkö.

Kinnunen on suorittanut yhteiskuntatieteiden tohtorin tutkinnon Lapin yliopistossa 1998.

Työurallaan hän on toiminut Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa eri tehtävissä vuodesta 1985 lähtien.

Helka Urponen aloitti työnsä laatujohtajana

Valtiotieteiden tohtori, dosentti Helka Urponen aloitti elokuun alussa työnsä laatujohtajana Lapin yliopiston kehittämis- ja hallintopalveluyksikössä. Laatujohtajan tehtävänä on vastata osaltaan yliopiston laadunvarmistusjärjestelmän kehittämisestä ja ohjata yksiköitä dokumentoinnin käyttöönotossa.

Yliopistoilla tulee olla kaikki perustoiminnot kattava laadunvarmistusjärjestelmä vuoteen 2008 mennessä. Korkeakoulujen arviointineuvosto tulee arvioimaan Lapin yliopiston järjestelmän vuoden 2008 aikana.

– Laadunvarmistus palvelee johtamista ja strategiatyötä sekä tuottaa laatuun liittyvää tietoa ja välineitä sisäiselle tulosohjaukselle. Yhteiskunnan ja yliopiston henkilöstön lisäksi laadunvarmistus parantaa myös opiskelijoiden oikeusturvaa ja heidän mahdollisuuksiaan osallistua koulutuksen kehittämiseen, laatujohtaja *Helka Urponen* sanoo.

Laadunvarmistusjärjestelmän tavoitteena on yliopiston perustehtävien suorittaminen luotettavasti ja korkealaatuisesti. Laatu työ ja laadunhallinta on jatkuvaa kehittämistä, osa yliopiston vuosittaista toiminnan ohjausta, suunnittelua ja raportointia. Laatu työ onkin jokaisen yliopistolaisen asia.

Helka Urponen on toiminut lähes 15 vuotta Lapin yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen johtajana. Hänet nimitettiin viime keväänä

terveyden sosiologian dosentiksi Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan. Korkeakoulujen arviointineuvoston erikoistumisopinnojen lautakuntaan Urponen on kuulunut vuodesta 1998 alkaen. Lautakunta akkreditoi ja auditoi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumisopinnoja.

Opetusministeri Tuula Haatainen vieraili yliopistolla

Opetusministeri Tuula Haatainen vieraili Lapin yliopistolla 17.8.2005. Ministerille esiteltiin laajasti yliopiston toimintaa ja tulevaisuuden näkymiä.

Tilaisuuden aluksi rehtori *Esko Rieppula* loi yleiskatsauksen Lapin yliopiston toimintaan ja tulevaisuuden haasteisiin. Rehtori Rieppula oli tyytyväinen Lapin yliopiston toimintakykyyn, joka vastaa hyvin alueelliseen ja valtakunnalliseen tarpeeseen sekä pysyy mukana kansainvälistymisen haasteissa.

Ministeri *Tuula Haatainen* oli silminnähdessä tyytyväinen kuulemaansa ja hän totesikin Lapin yliopiston olevan tehokas ja tuottava laitos, jossa tutkinnot suoritetaan puoli vuotta keskimääräistä nopeammin. Lapin yliopiston profilointia hän piti onnistuneena ja totesi,

että pohjoisuuteen keskittyminen istuu Lappiin hyvin. Tulevaisuudessa hän piti laadun vahvistamista keskeisenä menestystekijänä.

Ministerille esiteltiin myös soveltavan informaatioteknologian mahdollisuuksia erityisesti sosiaaliteiteissä, oikeusnotaari- ja opettajankoulutusta sekä usean kohdan ohjelma arktisen tutkimuksen kehittämiseksi. Kauppatieteiden ja matkailun tiedekunta peräsi Lapin yliopistolle kauppatieteiden tutkinnonanto-oikeutta. Lisäksi ministerille tuotiin julki huoli ammatillisen täydennyskoulutuksen rahoituksesta, joka supistuu koko ajan.

Lapin kehittämiseen kattavampia palveluita

Lapin yliopiston alueelliset tutkimus-, koulutus- ja kehittämispalvelut siirtyivät elokuun alussa yhden katon alle, Lapin yliopiston aluepalveluihin.

Lapin yliopiston aluepalveluiden uudet yksiköt ovat avoin yliopisto, alueelliset tutkimuspalvelut, aluekehitys- ja innovaatiopalvelut sekä koulutus- ja kehittämispalvelut.

Lapin yliopiston aluepalvelut tekee alueellista tutkimusta sekä järjestää tutkintokoulutusta ja avointa yliopisto-opetusta. Lisäksi se tuottaa täydennyskoulutusta sekä palveluita, jotka liittyvät henkilöstön, yritysten ja organisaatioiden kehittämiseen sekä aluekehitykseen ja innovaatioihin.

Uudistuksella pyritään selkeyttämään yliopiston alueellista palvelutarjontaa, jotta

pohjoisen asukkaat sekä lappilaiset yritykset ja organisaatiot tuntisivat paremmin yliopistollisen tutkimuksen ja koulutuksen mahdollisuudet.

– Kun yliopiston erilaiset alueellisten palveluiden tuottajat tekevät yhteistyötä, pystymme vastaamaan entistä paremmin alueellisten palveluiden kysyntään. Uudistuksen myötä voimme tarjota aiempaa kattavampia kokonaisuuksia alueelliseen kehittämiseen sekä kohdentaa yliopiston tutkimusta nykyistä tiiviimmin tätä tarkoitusta varten, kertoo suunnittelu- ja rahoituspäällikkö *Tarja Särkkä*.

Seminaari työssä jaksamisesta ja ikääntymisestä

Lapin yliopiston sosiaalityön laitos järjestää 20.–21. lokakuuta kaksipäiväisen seminaarin, jossa käsitellään työssä jaksamista ja ikääntymistä.

Seminaarin ensimmäisenä päivänä järjestetään työseminari ja toisena päivänä juhlietaan emeritusprofessori *Simo Koskista*.

Seminaarin ensimmäisenä päivänä puhutaan mm. yhteiskunnan muutoksesta ja työssä jaksamisesta, häirintä- ja kiusaamistilanteista, uupumuksesta ja alataidoista sekä pohditaan, miksi työikäinen ihminen syrjäytyy?

Seminaarin toisena päivänä puhutaan mm. elämän laadusta vanhenemisen tutkimuksessa, toiminnanvajaavuuksista ikääntyessä ja ikääntymisen voimavaroista.

Toisena päivänä alustavat professori *Marja Jylhä* Tampereen yliopistosta ja emeritusprofessori *Eino Heikkinen* Jyväskylän yliopistosta. Päivän päätteeksi professori *Simo Koskinen* pitää jäähyväisluennon ja dekaani *Kyösti Urponen* sosiaalityön laitoksen kiitospuheenvuoron.

Seminaari on kaikille avoin. Tervetuloa!

Lapin yliopistoon 800 uutta opiskelijaa

Lapin yliopiston opiskelijamäärä jatkaa kasvuun. Yliopistossa aloittaa opintonsa tänä syksynä noin 800 uutta opiskelijaa. Valtaosa uusista opiskelijoista on kotoisin Pohjois-Suomesta.

Lapin yliopistossa tänä syksynä aloittavista uusista opiskelijoista vajaa puolet on kotoisin Lapin läänistä ja neljännes Oulun läänistä. Naisopiskelijoita uusista opiskelijoista on 77 %. Lapin yliopistossa naisten osuus on valtakunnallisesti ottaen suuri, mikä johtuu Lapin yliopiston opintoaloista. Erityisesti kasvatustieteet ja yhteiskuntatieteet ovat perinteisesti naisvaltaisia aloja.

Lapin yliopiston aloituspaikoista oli kova kilpailu, kun verrataan valtakunnallisesti hakijoiden määrää hyväksytyihin. Monitieteistä yliopistoista kaikkein vaikeinta oli päästä opiskelemaan Tampereen yliopistoon ja seuraavaksi vaikeinta Lapin yliopistoon, johon hyväksyttiin viidennes hakijoista.

Lapin yliopiston oikeusnotaarikoulutus herätti valtakunnallista kiinnostusta

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnassa käynnistyy tänä syksynä opetusministeriön erillisrahoituksella ammatillinen oikeusnotaarikoulutus. Koulutuksen aloittaa 44 opiskelijaa.

Opetusministeriön ja Lapin yliopiston yhteistyönä toteutettavalla koulutuksella pyritään parantamaan julkishallinnon ja yksityisen sektorin palveluksessa toimivien henkilöiden oikeudellista osaamista valtakunnallisella tasolla. Oikeusnotaarikoulutus on laajuudeltaan 180 opintopistettä. Opiskelijoiden keskimääräiseksi valmistumisajaksi arvioidaan 3–4 vuotta.

Valintakokeeseen ilmoittautuneista yli 280 hakijasta kookeeseen osallistui 211. Valintatoimikunnan esityksestä oikeustieteiden tiedekunnan dekaani valitsi koulutukseen 44 opiskelijaa. Koulutukseen valittiin 18 miestä ja 26 naista. Koulutukseen valitut tulevat eri puolilta Suomea.

Opiskelijat oikeusnotaarikoulutukseen hyväksyttiin valintakokeesta ja työkokemuksesta saatavien yhteispisteiden mukaisessa paremmuusjärjestyksessä. Erityisedellytyksenä koulutukseen hyväksymiselle oli, että hakija on ollut työelämässä vähintään viisi vuotta.

Emilie Ugglan hurmasi sukupolvia yhdistävällä kortillaan

Neljättä vuotta graafista suunnittelua Lapin yliopistossa opiskeleva *Emilie Ugglan* nappasi voiton Tapiolan ja Suomen Punaisen Ristin järjestämässä Dare to Care -postikorttikilpailussa yli 18-vuotiaiden sarjassa. Ugglan suunnittelemaa korttia komistaa humoristinen sukupuoli.

– Sukupuun idea kumpusi kortin kääntöpuolella olevasta sanomasta ”Minua ei olisi ilman sinua! Kiitos!” sekä kahden lehden muodostamasta sydäimestä. Nykyään ei pidetä kovin tiivistä yhteyttä sukulaisiin, ja ajatuksenani oli, että kortin avulla voi ilmaista välittämistä esimerkiksi mummulle, jota ilman ei itsekään olisi olemassa, Ugglan kertoo.

Kilpailun teemana oli nuorten ja ikääntyvien ihmisten kohtaaminen. Tehtävänä oli suunnitella postikortti tärkeälle vanhemmalle henkilölle, esimerkiksi isovanhemmalle. Korttikilpailun avulla pyrittiin osoittamaan, että nuoret voivat ilahduttaa ikäihmisiä pienilläkin asioilla, esimerkiksi lähettämällä postikortin. Kisan kolmeen eri sarjaan osallistui yhteensä 130 ehdotusta. Voittajatyöt pääsevät esille Dare To Care -näyttelyssä Designmuseossa Helsingissä 14.–23.10.2005.

Poronsarvikaava Rovaniemi-tuotteisiin

Lapin yliopistossa tekstiilisuunnittelua opiskelevan Marjo Remeksen painokuvio nojaa tunnettuun Rovaniemen poronsarvikaavaan.

Marjo Remeksen suunnittelema, poronsarvikaavaa hyödyntävä design-painokuvio toistuu eri väreissä ja erilaisissa tuotteissa. Tällä hetkellä tuotesarjaan kuuluvat t-paidat, laukut, lasinaluset ja muistikirjat.

Suunnittelun lähtökohtana Remes käytti Rovaniemen karttaa ja erikoispiirteitä eli pohjoista sijaintia kahden suuren joen risteyskohdassa, napapiiriä, *Alvar Aallon* suunnittelemaa poronsarviasemakaavaa sekä rakennuksia. Myös perinteinen poro on mukana tuotteissa: se on liitetty karttakuvioihin liikennemerkkin tavoin.

– Kaupungin kartta on varmasti yleisin matkamuisto ja varsin tarpeellinen jo matkan aikana. Kartta auttaa hahmottamaan kokonaisuuksia ja palauttamaan mieleen tapahtumia ja yksityiskohtia matkan varrelta vuosienkin kulluttua. Erityisesti kaupunkikartat sisältävät piilotettua tietoa: kadun- ja paikannimet kertovat paljon kaupungin historiasta ja nykypäivästä, Remes toteaa.

Marjo Remes opiskelee tekstiilisuunnittelua Lapin yliopistossa ja on opintojensa loppuvaiheessa.

Taideopiskelijoiden työt kiertävät Barentsin aluetta

Viisi opiskelijaa Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnasta on mukana kansainvälisessä käsi- ja taideteollisuus- sekä muotoilualan kiertonäyttelyssä. FormScape-näyttely kiertää vuosien 2005–2006 aikana Suomessa, Venäjällä, Ruotsissa ja Norjassa.

FormScape on Oulun läänin taidetoimikunnan ja Barentsin alueen eri kulttuuritahojen järjestämä käsi- ja taideteollisuus- sekä muotoilualan kiertonäyttely, jossa on mukana koko Barentsin alue eli Suomesta Oulun ja Lapin läänit, Ruotsin, Norjan ja Venäjän pohjoisosat sekä osia Luoteis-Venäjältä. Näyttely luo näkymän Barentsin alueen muotoiluun tuomalla esille pohjoisten alueiden käsi- ja taideteollisen- sekä muotoilualan osaamista, tekijöitä ja tuotteita.

FormScape-näyttelyssä osaamistaan esittelevät Lapin yliopiston teollisen muotoilun opiskelijat *Mari Airio*, *Kaisa Kuisma*, *Aika Urata* ja *Sandra Viña* sekä tekstiili- ja vaatetusalan opiskelija *Tuula Turkki*. Näyttely suunniteltu

Mari Airion ja Kaisa Kuisman DYMO-silikonkoruja.

työryhmässä Lapin läänini edustanut teollisen muotoilun amanuenssi *Leila Lipiäinen* iloitsee, että näyttelyyn valittiin myös viiden Lapin yliopiston opiskelijan töitä.

– Näyttelyyn tarjottiin yli 600 työtä. Sekä alueellisen että kansainvälisen juryn tiukan seulan läpäisi vain 36 taiteilijaa Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Venäjältä, Lipiäinen kertoo.

Ulkomaalaiset vaihto-opiskelijat tyytyväisiä Lapin yliopistoon

Ulkomaalaisten vaihto-opiskelijoiden mielestä Lapin yliopisto on onnistunut etenkin opiskelijoiden vastaanotossa ja vaihto-opiskelijoille suunnattujen palvelujen toteuttamisessa.

– Vaihto-opiskelijat kiittelevät erityisesti perehdyttämishjelmaa, johon lähes kaikki yliopiston ulkomaalaiset opiskelijat osallistuvat Rovaniemellä oleskelunsa ensimmäisinä viikoina. Perehdyttämishjelma antaa vaihto-opiskelijoille mahdollisuuden tutustua toisiinsa ja suomalaisiin opiskelijoihin sekä yliopistoon ja Rovaniemeen, kertoo Lapin yliopiston kansainvälisten asiain suunnittelija *Pia Seppälä*.

Yhdeksi arvostetuimmaksi palveluksi nousi myös ystäväperhehoitoa.

– Monille vaihto-opiskelijoille on ollut melko vaikeaa oppia tuntemaan suomalaisia, ja ystäväperhe on auttanut heitä siinä. Myös kansainvälisten asioiden parissa toimivien yliopiston työntekijöiden koettiin paneutuvan vaihto-opiskelijoiden viihtymiseen, samoin yliopiston tarjoamiin opiskelijatutoreihin oli tyytyväisiä, Seppälä mainitsee.

Tyytyväisyys käy ilmi opiskelijapalautteesta, jota Lapin yliopiston kansainvälisten asiat on kerännyt syksystä 2002 lähtien. Palautetta antoi 77 Lapin yliopiston ulkomaalaista vaihto-opiskelijaa vaihtonsa päättymisen jälkeen.

Lapin yliopisto on toiminut vaihtoyliopistona jo 1 311 ulkomaalaiselle vaihto-opiskelijalle vuodesta 1992 alkaen. Lukuvuodeksi 2005–2006 odotetaan saapuvan noin 200 vaihto-opiskelijaa. Vaihto-opiskelijat viiptyvät Rovaniemellä keskimäärin 5 kuukautta. Pääosin he opiskelevat ja kommunikoivat englannin kielellä.

Valokuva: Ville Kostamoinen

Professori Kari Hakapään 60-vuotisjuhlakirja julkistettiin

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta ja Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutti julkistivat 7.9.2005 kansainvälisen oikeuden professori Kari Hakapään 60-vuotisjuhlakirjan *Kansainvälistyvä oikeus*.

Professori *Kari Hakapään* juhkakirjassa on kaikkiaan 30 artikkelia. Juhlakirjan on toimittanut professori Kari Hakapään entinen oppilas, assistentti ja nykyinen työtoveri, tutkimusprofessori *Timo Koivurova*.

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan tutkijat käsittelevät juhkakirjan artikkeleissaan kansainvälistä oikeutta pääasiassa EU:n sääntelyn näkökulmasta. Lisäksi yhden ryhmän muodostavat artikkelit, jotka tarjoavat uusia näkökulmia siihen, miten kansainvälinen oikeus ja sen sääntely voitaisiin ymmärtää. Omana ryhmänään erottuvat myös artikkelit, joissa osoitetaan kansainvälisen oikeuden perusrakenteiden pysyvyys ja toisaalta sopeutumiskyky uusiin oloihin.

Julkaisun artikkeleissa valotetaan myös yleiseen oikeuden kansainvälistymiseen liittyviä oikeusfilosofisia ja oikeuslingvistisiä pohdintoja. Suomen ja kansainvälisen oikeuden

suhdetta julkaisussa tarkastellaan kahdessa artikkelissa.

Lukumääräisesti suurin osa juhkakirjan artikkeleista käsittelee niitä haasteita, joita kansainvälinen oikeus ja monikeskinen YK-järjestelmä parhaillaan kohtaavat.

Kari Hakapää

Kansainvälisen oikeuden professori Kari Hakapää on suorittanut oikeustieteen kandidaatin tutkinnon Helsingin yliopistossa 1968 ja oikeustieteen lisensiaatin tutkinnon 1971. Oikeustieteen tohtorin arvo hänelle myönnettiin Helsingin yliopistossa 1982. Työurallaan Kari Hakapää on toiminut mm. kansainvälisen oikeuden assistenttina Helsingin yliopistossa 1972-1980, tutkimusassistenttina Suomen Akatemiassa 1979-1981 ja lähetystöneuvokseksi ulkoasiainministeriössä 1981-1986. Työnsä Lapin korkeakoulussa hän aloitti 1.9.1986.

Muotoilun opiskelijoilta ilmettä Lahden kaupungille

Lapin yliopiston teollisen muotoilun opiskelijat kahmivat palkintosijoja Sata Muotoa -kilpailussa, jossa haettiin muotoilualan ammattilaisilta ja opiskelijoilta uusia ideoita Lahden kaupungin kehittämiseen.

Lahden kaupungin 100-vuotisjuhlien kunniaksi järjestetyssä kilpailussa suunniteltiin tuotteita kolmessa sarjassa: Look-sarjassa paita ja pipo, Sign-sarjassa kaupunkiopasteita ja Move-sarjassa konsepti lainattavalle kaupunkipotkulaudalle.

Parhaan paidan ja pipon suunnitelti *Niina Kummu*, joka sijoittui toiseksi myös kaupunkiopasteiden sarjassa. Kummun paidassa ja pipossa kuvataan Lahtea risteyskohtana ja hyödynnetään Lahden kaupunkikuvaa. Tuomaristo mieltäytyi ajatukseen "maisemasta ihmisessä". Voittoisat tuotteet tulevat myyntiin syksyn ja talven aikana.

Teollisen muotoilun opiskelijat valtasivat kilpailun muitakin kärkisijoja. Look-sarjassa toiseksi tuli *Anna Mella Varokaa* mäkihypyäjä -paidalla ja heijastavalla Lahti-kyllillä varustetulla pipolla sekä kolmansiksi *Miia Mattila* ja *Reija Haavisto* urheiluhenkisillä tuotteillaan. Lisäksi kunniamaininnan sai *Elisa Lahti*. Move-sarjassa kolmanneksi sijoittui *Johanna Haikonen* konseptilla, jossa jokainen potkulauta on nimetty tunnettujen lahtelaisten mukaan.

Kilpailun järjestivät Muotoportti-projekti ja Lahden kaupunki yhteistyökumppaneineen.

Hiutaleita
Aini Linjakumpu

Mistä historia alkaa?

Maailmanloppua on moni ennustanut. Sen olisi pitänyt tulla jo lukemattomia kertoja ihmiskunnan olemassaolon aikana. Maailmanloppua lievempi muoto on ollut – jo useampien vuosituhansien ajan – se, että asiat menevät koko ajan huonompaan. Kyseisen ajattelutavan mukaan olemme jo pitkällä negatiivisen kehityksen puolella.

Apokalyptinen ajattelu on mustanpuhuvasta viettelevyydestään huolimatta varsin yliampuva. Maailma ei todennäköisesti ole loppumassa ihan heti, vaikka jotkut suuretkin kehityskulut saavuttaisivat päätepisteensä.

Neuvostoliiton romahtamisen ja kylmän sodan loppumisen jälkeen 1980-luvun lopulla maailmalla sai kuuluisuutta amerikkalainen tutkija *Francis Fukuyama*, joka puhui historian lopusta. Hänen mukaansa sen hetkinen maailma oli saavuttanut ideologisen kehityksensä huipun ja länsimainen liberaali demokratia kuvasi hallinnan lopullista muotoa. Fukuyamalainen historian loppu ei viittaa niinkään ”olemisen” loppumiseen, vaan pikemminkin tilanteeseen, jossa kilpailevat yhteiskunnalliset ideat häviävät kartalta dominoivan edestä.

Olipa kysymys historian lopusta tai vähäisemmistä käännekohtista, silloin puhutaan usein näkyvästä ja kuuluvasta speaktaakkelista. Historiankirjoittajat saavat uusia tutkimuksen kohteita ja tavallisetkin ihmiset pysähtyvät asioiden äärelle. Historia näyttäytyy suurena lineaarisena kertomuksena, jossa katsellaan ajassa takaisin päin.

Historian loppu -puheet, suuret käännekohdat ja kehityskulkujen dramatiikka saavat ansaitsemansa ja joskus liioitellunkin huomion. Mutta mitä tapahtuu silloin, kun historia alkaa? Ja mistä se alkaa?

Jotenkin voisi ajatella, että historia on kasa erilaisia säikeitä, jotka ovat vaihtelevassa yhteydessä toisiinsa. Yksittäinen säie muovautuu ameebamaisesti, häivähdyksestä johonkin konkreettiseen ja näkyvään. Historian yksittäinen kohta muodostuu säikeiden konstellaatiosta, joka jostain muusta ajasta katsottuna näyttäytyy kokonaan toisenlaisena.

Kenelläkään ei näin ollen ole oikeutta omistaa historiaa, eikä historiallista todellisuutta voi vangita nykyisyydestä käsin. Se on aina tulkintaa, jossa totuuksia on niukasti olemassa. Kun historian kautta tehdään politiikkaa – oli pa kyseessä saamelaisien maa-oikeuskysymys, juutalaisten

ja palestiinalaisten kamppailu pyhästä maasta, uskonnollisten fundamentalistien halu palata alkuperäiseen ihannevaltioon tai yleensä haikailu vanhoihin hyviin aikoihin – tehdään väkivaltaa nykyhetken konstellaatiolle.

Tämän vuoksi emme voi palata alkuun ja perustella maailmaamme sieltä käsin. Sovintoon ja sovitteluun on hyvä pyrkiä historian kanssa, mutta korjausliikkeiden tekeminen on riskialtista. Mutta toisaalta – mikä on ehkä tärkeämpää – historian voi aloittaa aina uudestaan, ja sen alku sijaitsee nykyisyydessä. Mahdollisuuksien maailma on näin ollen kiinni niissä valinnoissa ja teoissa, joita tehdään tässä ja nyt.

Syksyn tapahtumia Lapin yliopistossa

Pe 23.9.2005

Väitöstilaisuus: *Oppimisen iloa etsimässä – kokemuksen etnografiaa alkuopetuksessa*
Klo 15.00, Castrén-sali, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi
Kasvatustieteen lisensiaatti Taina Rantala väittelee. Vastaväittäjänä toimii professori Eija Syrjäläinen Tampereen yliopistosta ja kustoksena professori Kaarina Määttä Lapin yliopistosta. Väitöstilaisuuteen on vapaa pääsy.

Pe 7.10.2005

Väitöstilaisuus: *Avoimista opinnoista osaamiseksi. Maakuntakorkeakoulukokeilun arkea opiskelijoiden kokemana Kemi-Tornion seutukunnassa*
Klo 12, Luentosali 2, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi
Kasvatustieteen maisteri Marja-Liisa Vaara väittelee. Vastaväittäjinä toimivat professori Jaakko Luukkonen Oulun yliopistosta ja dosentti Osmo Lampinen Kuopion yliopistosta ja kustoksena professori Kyösti Kurtakko Lapin yliopistosta. Väitöstilaisuuteen on vapaa pääsy.

20.–21.10.2005

Elämänkulku-seminaari

Fellman-sali, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi
Kaksipäiväisen Elämänkulku-seminaarin ensimmäisenä päivänä käsitellään työikäisen ihmisen jaksamista ja toisena päivänä ikääntymistä ja sosiaalisuutta. Seminaari on avoin kaikille kiinnostuneille.

Pe 21.10.2005

Väitöstilaisuus: *Arvonlisäveroryhmät*
Klo 12, Luentosali 3, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi
Oikeustieteen lisensiaatti Petri Saukko väittelee. Vastaväittäjänä toimii professori Jaakko Ossa Turun yliopistosta ja kustoksena professori Esko Linnakangas Lapin yliopistosta. Väitöstilaisuuteen on vapaa pääsy.

La 22.10.2005

Väitöstilaisuus: *Ottaako vai ei... – Raittiuden ja alkoholin käytön sukupolviittaiset muutokset moraalivallin murtumisen ilmentyminä pohjoisella maaseudulla 1980–2000-luvuilla*
Klo 12, Fellman-sali, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi
Yhteiskuntatieteiden lisensiaatti Tarja Orjasniemi väittelee. Vastaväittäjänä toimii valtiotieteiden tohtori, professori Pauli Niemelä Kuopion yliopistosta ja kustoksena valtiotieteiden tohtori, professori Kyösti Urponen Lapin yliopistosta. Väitöstilaisuuteen on vapaa pääsy.

Ke 26.10.2005

Ikääntyvien yliopiston luento: *Olenko onnellinen?*
Klo 14.00–16.00, Fellman-sali, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi
Psykologian tohtori, professori Juha Perttula luennoi.
Luento välitetään videoyhteyden kautta Kemijärvelle ja Muonioon.

3.–4.11.2005

Oikeustieteen päivät: *Oikeudenmukaisuus – Yhteinen asiamme*
Joka toinen vuosi järjestettävät Oikeustieteen päivät kokoavat Lapin yliopistolle noin sata oikeustieteen asiantuntijaa.

Lisää ajankohtaisia
tapahtumia
nettisivuillamme:

PS-kustannuksen uutuuksia

Kinnunen – Mauno – Feldt (toim.)

Työ leipälajina

Työhyvinvoinnin psykologiset perusteet
Tutkittuun tietoon perustuva teos työ- ja organisaatiopsykologian oppikirjaksi sekä käsikirjaksi työn hyvinvointikysymysten parissa työskenteleville.
Elokuu 2005, nid. 384 s. Hinta 34 €

Eloranta – Jeronen – Palmgren (toim.)

Biologia eläväksi

Biologian didaktiikan käsikirja
Kirja käsittelee biologian opetusta, opiskelua ja oppimista mm. opetussuunnitelmien, työtapojen ja resurssien valinnan kannalta. Opettajille ja opettajankoulutukseen.
Lokakuu 2005, Opetus 2000 -sarja, sid. 250 s.
Ennakkohinta 42 €

Reijo A. Kauppila

Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot

Sosiaalipsykologian teorioihin pohjautuvaa tietoa ja käytännön harjoituksia vuorovaikutuksen ja sosiaalisten taitojen oppimiseen ja opettamiseen.
Elokuu 2005, Opetus 2000 -sarja, nid. 219 s. Hinta 32 €

Niiranen – Stenvall – Lumijärvi (toim.)

Kuntapalvelujen tuloksellisuuden arviointi

Tasapainotettu mittaristo kunnallisissa organisaatioissa
Millaista kuntapalvelujen tuloksellisuusarvioinnin tulisi olla ja miten sitä voitaisiin käyttää johtamisen ja työn kehittämisen välineenä? Laaja tietoteos julkisten alojen päättäjille ja kuntahallintoa opiskeleville.
Syyskuu 2005, nid. 304 s. Hinta 34 €

Marianna Laiho – Iiris Ruoho (toim.)

Median merkitsemät

Ruumis ja sukupuoli kuvassa
Teos tarjoaa erilaisia lähestymistapoja tutkia mediakuvia tietyn teeman kautta. Yhteiset nimittäjät kirjan artikkeleissa ovat sukupuoli ja ruumis. Soveltuu mm. tiedotusopin kurssikirjaksi.
Marraskuu 2005, nid. n. 250 s.
Ennakkohinta 32 €

Rintala – Ahonen – Cantell – Nissinen (toim.)

Liiku ja opi

Oppimisvaikeudet ja liikunta
Kirja pohtii liikunnan merkitystä ja mahdollisuuksia oppimisvaikeuksia ehkäisevänä ja auttavana toimintana.
Lokakuu 2005, Opetus 2000 -sarja, nid. n. 220 s. Ennakkohinta 32 €

Christina Salmivalli

Kaverien kanssa

Vertaisuhteet ja sosiaalinen kehitys
Miten toiset lapset ja ikä- ja luokkatoverit vaikuttavat lapsen sosiaaliseen kehitykseen? Koulukiusaamistutkijan uutuusteos.
Toukokuu 2005, Opetus 2000 -sarja, nid. 240 s. Hinta 32 €

Lisätietoja koko valikoimasta: www.ps-kustannus.fi

TIETOKIRJALLISUUDEN ERIKOISKUSTANTAMO

Saatavana kirjakaupoista kautta maan ja kustantajalta: puh. (014) 337 0070
sähköposti: asiakaspalvelu@ps-kustannus.fi Internet: www.ps-kustannus.fi